

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

15 juli 2019

Handreiking Beleidslijn Grote Rivieren

Geactualiseerde versie 2019

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
2	Beleidslijn Grote Rivieren	4
2.1	Noodzaak van een Beleidslijn voor de rivieren	4
2.2	Evaluatie Beleidslijn grote rivieren	4
2.3	Doelstelling en randvoorwaarden Beleidslijn grote rivieren	5
2.4	Juridische status Beleidslijn grote rivieren	5
2.5	Onderdelen Beleidslijn grote rivieren	6
3	Toepassingsgebied	7
3.1	Toepassingsgebied Beleidsregels grote rivieren	7
3.2	Gebieden die zijn vrijgesteld van vergunningplicht	8
3.3	Locaties waar de Beleidsregels niet van toepassing zijn	9
3.4	Gebiedsdifferentiatie binnen de Beleidsregels	9
3.5	Samenhang kaartmateriaal Waterwet	11
4	Het afwegingskader	13
4.1	Het afwegingskader in kort bestek	13
4.2	Activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht	13
4.3	Kleine of tijdelijke activiteiten	13
4.4	Riviergebonden activiteiten	16
4.5	Niet-riviergebonden activiteiten	19
4.6	Algemene voorwaarden	24
4.7	Veiligheid in het buitendijks gebied	27
5	Instrumentarium	28
5.1	Tweesporenbeleid	28
5.2	Waterwet en watervergunning	28
5.3	Ruimtelijke ordening	28
5.4	Overgangsbepalingen	29
6	Samenhang met andere trajecten	30
6.1	Deltaprogramma	30
6.2	Omgevingswet	30
6.3	Experimenten met aangepaste bouwvormen (EMAB)	30
Bijlage 1		32
	Toelichting op activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht	32
Bijlage 2		38
	Uitbreiding en vervanging van bestaande bebouwing	38
Bijlage 3		40
	Rekenregel 'per saldo meer ruimte voor de rivier' (6e-opgave)	40
Bijlage 4		43
	Tekst Beleidsregels grote rivieren	43

1 Inleiding

Voor u ligt de handreiking Beleidslijn grote rivieren. Deze handreiking is bedoeld voor iedereen die plannen heeft in het rivierbed – van gemeenten tot particulieren – en licht het beleid zoals vastgelegd in de Beleidslijn grote rivieren nader toe. De Beleidslijn grote rivieren bestaat uit de beleidsbrief 'Beleidslijn grote rivieren' (17 februari 2006) en de Beleidsregels grote rivieren (bijlage 4). Deze handreiking geeft een uitgebreide toelichting op de Beleidsregels. Het document dient daarmee als handvat voor de uitvoeringspraktijk van de Beleidslijn grote rivieren.

De Handreiking is in het voorjaar van 2019 geactualiseerd. Dit omdat de Beleidsregels per 1 juli 2018 aanzienlijk zijn aangepast, naar aanleiding van de evaluatie van de Beleidslijn die in de periode 2015-2017 heeft plaatsgevonden.

De Handreiking is opgesteld door vertegenwoordigers van de landelijke en regionale diensten van Rijkswaterstaat die betrokken zijn bij de toepassing van de Beleidsregels grote rivieren en ter instemming voorgelegd aan de verantwoordelijke beleidsmedewerker van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 begint met de noodzaak, uitgangspunten en doelstellingen van de Beleidslijn grote rivieren. Hierna komt in hoofdstuk 2 het toepassingsgebied en het onderscheid in twee afwegingsregimes aan bod. Hoofdstuk 3 gaat over het afwegingskader. Het bevat een stappenplan om de afwegingsgronden en de rivierkundige voorwaarden voor ruimtelijke initiatieven in het rivierbed te bepalen. Ook wordt ingegaan op riviergebonden en niet-riviergebonden activiteiten en de algemene voorwaarden uit de Beleidsregels. Hoofdstuk 4 beschrijft het instrumentarium. Dit zijn de twee sporen waarlangs de Beleidsregels nader worden uitgewerkt: het waterspoor (de Waterwet) en het ruimtelijke spoor (de Wet ruimtelijke ordening). Hoofdstuk 5 beschrijft de samenhang met andere trajecten, zoals de Omgevingswet en het Deltaprogramma Rivieren.

De handreiking sluit af met vier bijlagen. Bijlage 1 bevat een toelichting op de activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht. Bijlage 2 bestaat uit een toelichting op de mogelijkheden voor uitbreiding en vervanging van bestaande bebouwing. Bijlage 3 bevat een toelichting op de rekenregel die gebruikt kan worden om de opgave te bepalen bij een activiteit die per saldo ruimte voor de rivier moet opleveren. In bijlage 4 zijn de Beleidsregels opgenomen in de versie die geldend is ten tijde van vaststelling van deze Handreiking.

Foto voorzijde: *beeldbank.rws.nl*, Rijkswaterstaat / Joop van Houdt

2 Beleidslijn Grote Rivieren

2.1 Noodzaak van een Beleidslijn voor de rivieren

In de afgelopen eeuwen is veel ruimte aan de rivieren ontnomen, met het gevolg dat de rivieren zijn ingeklemd tussen dijken die steeds hoger zijn gemaakt. Door de bevolkingsontwikkeling en de economische groei zijn de te beschermen waarden bovendien sterk toegenomen. Als een overstroming zou plaatsvinden, zijn de gevolgen enorm. Deze kwetsbaarheid van ons land, samen met de ongunstige verwachtingen over klimaatveranderingen en zeespiegelstijging, maken duidelijk dat een duurzame bescherming tegen hoogwater, zowel nu als in de toekomst, hoge prioriteit moet houden. De dreigende overstromingen in 1993 en 1995 hebben bewezen dat het probleem niet moet worden onderschat.

Door deze hoogwaters van de Maas en Rijn takken eind vorige eeuw is duidelijk geworden dat er anders met de ruimte voor de afvoer van rivierwater moet worden omgegaan. Een accentverschuiving van steeds maar weer dijken versterken naar meer ruimte voor de rivier is noodzakelijk gebleken. Om anders met de rivier om te gaan, is gekeken naar de activiteiten in het rivierbed (zoals bouwen, wonen, werken en recreëren) die de ruimte voor de rivier verminderen en tot verhoging van de waterstanden leiden. Om een goede afweging te kunnen maken bij elke nieuwe ingreep in het rivierbed, is in 1996 de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier tot stand gekomen.

De Beleidslijn bevat een afwegingskader waaraan nieuwe activiteiten in het rivierbed van de grote rivieren moeten voldoen. De toepassing van het afwegingskader waarborgt de veiligheid in het achterland; de ruimte die de rivier nodig heeft bij een hoogwatersituatie blijft hiermee behouden. Voor nieuwe of uitbreiding van bestaande activiteiten in het rivierbed is in veel gevallen een vergunning op grond van de Waterwet nodig. Een goede doorwerking van het beleid vereist een adequate coördinatie tussen de ruimtelijke ordening en waterveiligheid. De Beleidslijn is het instrument dat hierin voorziet.

Na een evaluatie in 2005 is de Beleidslijn ruimte voor de rivier in 2006 vervangen door de Beleidslijn grote rivieren. De Beleidslijn grote rivieren biedt meer ontwikkelingsmogelijkheden voor initiatieven die een positief effect hebben op het rivierbeheer en op de ruimtelijke en economische kwaliteit van het betreffende gebied.

2.2 Evaluatie Beleidslijn grote rivieren

In de periode 2015 - 2017 is de Beleidslijn grote rivieren geëvalueerd. Eén van de redenen daarvoor was dat er signalen uit de omgeving waren over de werking van de Beleidslijn. Daarnaast maakten nieuwe beleidsontwikkelingen in de ruimtelijke ordening en waterveiligheid een evaluatie zinvol. De hoofdconclusie van de evaluatie was dat de doelen, uitgangspunten en opzet van de Beleidslijn breed worden onderschreven. De waterveiligheidsdoelen zijn goed geborgd. Echter, de mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen, dan wel de mogelijkheden om een integrale afweging te maken tussen de waterveiligheidsdoelen en ruimtelijke ontwikkelingen, werden als beperkt ervaren.

Binnen het doel en de randvoorwaarden van de Beleidslijn zouden meer initiatieven mogelijk gemaakt kunnen worden. Door de Beleidsregels aan te passen, krijgen initiatiefnemers meer bewegingsvrijheid om ruimtelijke ontwikkelingen te

ontplooiën. Dit komt ten goede aan de vitaliteit en de ruimtelijke kwaliteit van het rivierbed, zonder afbreuk te doen aan de waterveiligheidsdoelen.

Na evaluatie is er een wijziging van de Beleidsregels voorbereid. Op 1 juli 2018 zijn de gewijzigde Beleidsregels van kracht geworden. Met de wijzigingen is op een verantwoorde manier meer ruimte gegeven aan activiteiten in het rivierengebied, voor zover initiatieven passen binnen het doel en de randvoorwaarden van waterveiligheid.

2.3 Doelstelling en randvoorwaarden Beleidslijn grote rivieren

De Beleidslijn richt zich op het behoud van de veiligheid van het gebied dat kan overstromen vanuit de grote rivieren.

De ruimte in het Nederlandse riviersysteem is schaars. Daarom zijn ontwikkelingen in het rivierbed alleen onder voorwaarden mogelijk. Ter uitwerking van het doel van de Beleidslijn gelden de volgende randvoorwaarden voor activiteiten in het rivierbed:

- Behouden van de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed in hoogwatersituaties;
- Ontwikkelingen tegengaan die de mogelijkheid tot rivierverruimingen door verbreding en verlaging van het rivierbed onmogelijk maken.

Voor ruimtelijke ontwikkelingen betekent dit dat, binnen de bovengenoemde randvoorwaarden vanuit waterveiligheid, de Beleidslijn eraan bijdraagt om riviergebonden functies mogelijk te maken ('ja, mits'-beleid). Overige ruimtelijke ontwikkelingen zijn slechts in beperkte mate mogelijk ('nee, tenzij'-beleid). Het afwegingskader dat is opgenomen in de Beleidsregels grote rivieren is bedoeld om te kunnen beoordelen of activiteiten kunnen plaatsvinden in het rivierbed, en zo ja, onder welke voorwaarden.

De Beleidslijn gaat uit van een eigen risico en verantwoordelijkheid ten aanzien van ontstane schade door hoogwater voor activiteiten in het rivierbed. Initiatiefnemers in het rivierbed zijn zelf aansprakelijk voor schade en zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om zich tegen potentiële schade te beschermen.

De Beleidslijn zelf is geen instrument om actief rivierverruiming uit te voeren. Daarvoor bestaan andere kaders en procedures. Wel bieden de Beleidsregels mogelijkheden om, binnen de gestelde voorwaarden, initiatieven voor rivierverruimende maatregelen uit te voeren.

2.4 Juridische status Beleidslijn grote rivieren

2.4.1 Tweesporenbeleid

De Beleidslijn grote rivieren is in 2006 voor het eerst vastgesteld door de toenmalige staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, samen met de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. De Beleidsbrief is onveranderd, de Beleidsregels zijn sinds de eerste vaststelling een aantal keer gewijzigd. De nadere uitwerking van de Beleidslijn vindt plaats langs twee sporen, het waterspoor en het ruimtelijke spoor. In het waterspoor vormen de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) een afwegingskader voor het toestaan van ontwikkelingen in het rivierbed bij vergunningverlening op grond van de Waterwet. De ruimtelijke doorwerking van het rijksbeleid gebeurt via de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), titel 4.2 Grote Rivieren.

2.4.2 Beleidsregels in de zin van de Algemene wet bestuursrecht

Beleidsregels worden vastgesteld op grond van de Algemene wet bestuursrecht (artikel 1:3, lid 4, Awb). De Beleidsregels grote rivieren (Bgr) worden gebruikt bij de vergunningverlening volgens de Waterwet. Een watervergunning kan onder beperkingen worden verleend en van voorschriften worden voorzien.

2.4.3 Afwijkingsmogelijkheid bij bijzondere omstandigheden

Bij de vergunningverlening moet volgens de Beleidsregels gehandeld worden. Afwijken van de Beleidsregels is slechts mogelijk indien sprake is van bijzondere omstandigheden in de zin van artikel 4:84 Algemene wet bestuursrecht. Hierbij is het noodzakelijk dat toepassen van de Beleidsregels gevolgen heeft die onevenredig zijn in verhouding tot de doelen van de Beleidsregels.

2.5 Onderdelen Beleidslijn grote rivieren

De Beleidslijn grote rivieren bestaat uit twee onderdelen; de Beleidsbrief van 17 februari 2006 en de Beleidsregels zoals gepubliceerd in de Staatscourant. In het dagelijks gebruik worden de begrippen Beleidslijn en Beleidsregels door elkaar gebruikt. In dit document wordt het begrip Beleidslijn alleen gebruikt voor het beleid als geheel. De atlas met detailkaarten maakt onderdeel uit van de Beleidsregels en is met een verwijzing opgenomen in de Staatscourant. De Beleidslijn en onderliggende documenten, waaronder de kaarten en handreiking zijn ook gepubliceerd op de website van de Helpdesk Water. Op deze kaarten is het toepassingsgebied van de Beleidsregels aangegeven met daarbij de differentiatie in stroomvoerend en bergend regime. Aanpassingen in de kaarten worden in de Staatscourant en op de website van de Helpdesk Water gepubliceerd.

Deze handreiking gaat uitvoeriger in op de inhoud en procedures bij de toepassing van de Beleidsregels. Tevens zijn de specifieke Beleidsregels voorzien van een nadere toelichting en is aangegeven hoe de Beleidslijn zich verhoudt tot andere onderdelen van het beleid met betrekking tot de grote rivieren.

3 Toepassingsgebied

3.1 Toepassingsgebied Beleidsregels grote rivieren

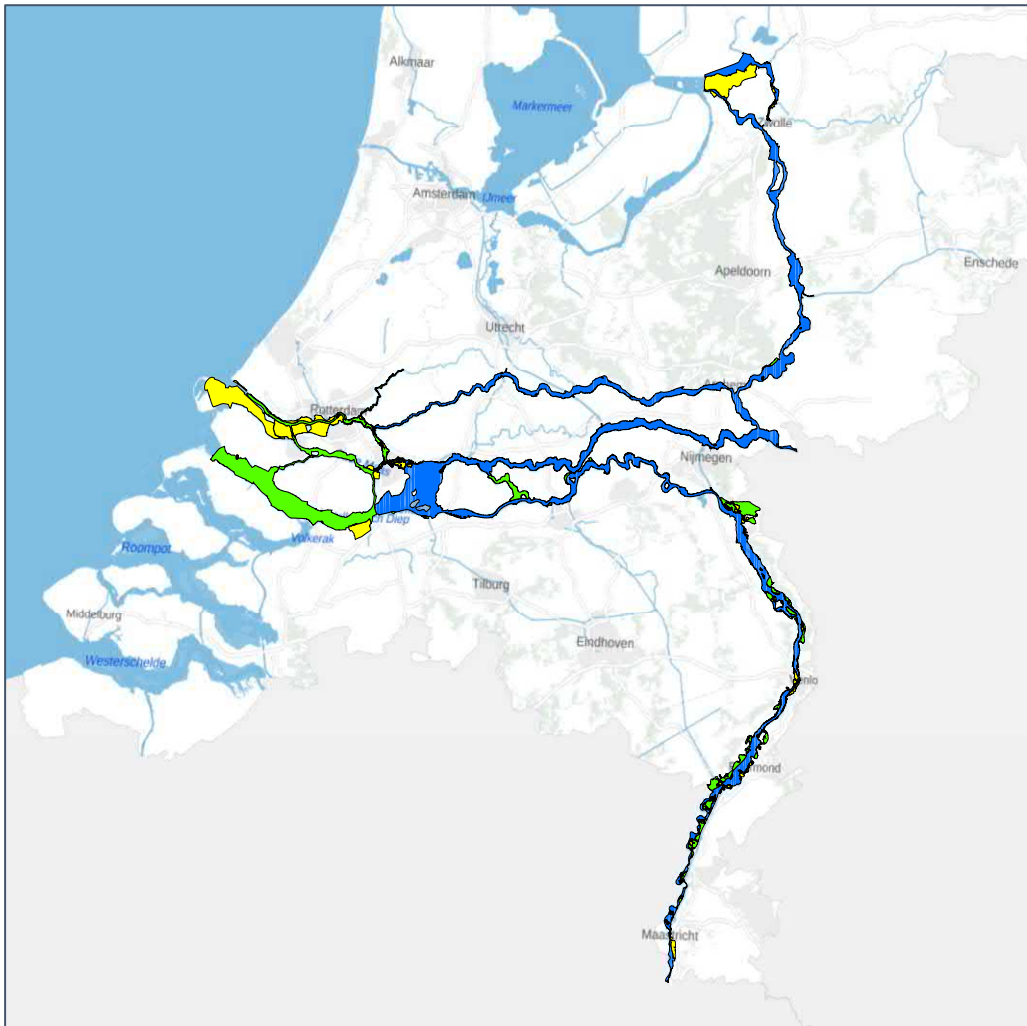
Het toepassingsgebied van de Beleidsregels grote rivieren omvat het rivierbed, waarop de vergunningplicht op grond van artikel 6.5, onder c, Waterwet (Wtw) en daarmee samenhangend artikel 6.12, Waterbesluit van toepassing is. Het gaat om oppervlaktewateren die in beheer zijn bij het Rijk. Deze zijn te onderscheiden in:

- de gebieden die gelegen zijn tussen de buitenkruinlijn van de primaire waterkeringen aan weerszijden van de rivier (zie bijlage I van de Waterwet);
- de gebieden tussen de hoge gronden op locaties waar een primaire waterkering als begrenzing van het rivierbed ontbreekt.

Er zijn enkele uitzonderingen op bovenstaande richtlijnen, met name in het onbedijkte gedeelte van de Maas.

De exacte begrenzing van de oppervlaktewateren waar het Rijk het waterstaatkundig beheer voert, is terug te vinden in detailkaarten van de Waterregeling, bijlage IV. Gebieden waar de vergunningsplicht níet van toepassing is, staan weergegeven op kaarten in bijlage IV bij artikel 6.16 van het Waterbesluit. In bijlage 2 van de Beleidsregels zijn bovendien enkele specifieke locaties opgenomen waar de Beleidsregels niet van toepassing zijn.

Het toepassingsgebied van de Beleidsregels is weergegeven in figuur 1. Het gaat om de rivieren Maas, Bovenrijn, Bijlandsch kanaal, Waal, Pannerdensch Kanaal, Nederrijn, Lek, Bovenmerwede, Benedenmerwede, Lek stroomafwaarts van Schoonhoven en de wateren stroomafwaarts van Werkendam, Spui, Dordtse Kil, Afgedamde Maas, Oude Maas, Noord, Nieuwe Merwede, Amer, Bergsche Maas, Hollandsch Diep, Nieuwe Maas/Nieuwe Waterweg, Hollandse IJssel, Haringvliet, IJssel, Zwarte Water, Zwolle-IJsselkanaal, Reevediep en het Zwarte Meer.

Figuur 1 Begrenzing toepassingsgebied Beleidsregels grote rivieren op 1 juli 2019 (met in blauw het stroomvoerend regime, in groen het bergend regime en in geel de gebieden die zijn vrijgesteld van vergunningplicht)

3.2 Gebieden die zijn vrijgesteld van vergunningplicht

Er zijn gedeelten van het rivierbed waar de vergunningsplicht voor het gebruik van rijkswaterstaatswerken (zoals beschreven in artikel 6.12 Waterbesluit) niet van toepassing is. De betreffende gebieden zijn aangegeven op de kaarten in bijlage IV van het Waterbesluit. Deze aanduiding betekent dat de betreffende gebieden vanuit rivierkundig oogpunt (rivier- en stroombelang) minder van belang worden geacht. Bescherming van dat belang met een vergunningsstelsel of algemene regels is daarmee niet noodzakelijk. Voor de duidelijkheid zijn de vrijstellingsgebieden wel weergegeven op de detailkaarten die bij de Beleidsregels grote rivieren horen.

De vrijstellingsgebieden blijven wél deel uitmaken van het rivierbed. Dit betekent dat sommige van deze gebieden bij hoogwatersituaties onder water kunnen staan. Bouwen in deze vrijstellingsgebieden, is net als elders in het rivierbed op eigen risico. Ook hier is het Rijk niet aansprakelijk voor eventuele schade.

Toelichting vrijstellingsgebieden

De toelichting op artikel 6:16 Waterbesluit luidt als volgt:

De begrenzing van de gebieden hangt samen met de ruimte van het rivierbed en de ligging van het bebouwde gebied. Deze elementen zijn van belang gezien de te verwachten klimaatveranderingen. Ten aanzien van de ruimte van het rivierbed dient rekening te worden gehouden met toenemende (piek)afvoeren van de rivieren en dient de benodigde ruimte voor dergelijke afvoeren vrij te worden gehouden van grootschalige obstakels. Rivierkundig gezien zijn een aantal soorten gebieden minder relevant voor de beschikbare ruimte in het rivierbed, zoals hooggelegen terreinen in de overgangsgebieden van de noordelijke deltabekken en de IJsseldelta, andere hoogwatervrije terreinen in het rivierbed en stroomluw gelegen gedeelten waar geen sprake is van belemmering van de ruimte voor afvoer van water. Met betrekking tot de ligging van het bebouwde gebied gaat het veelal om hoger gelegen, intensief bebouwde gebieden. Vaak gaat het om terreinen (uiteraard in het rivierbed) in of nabij kernen van steden en plaatsen, zoals (voormalige) haven- en industrieterreinen.

Voor de begrenzing van de gebieden die zijn uitgezonderd van het vergunningvereiste is als algemene grond «de ruimte van het rivierbed» gehanteerd met daarnaast als bijzondere feitelijke grond «de ligging daarin van bebouwd gebied». De beheerlast van het gebied (verlenen van vergunningen, handhaving) en de nautische / scheepvaartbelangen zijn bij de afweging van de uitgezonderde gebieden betrokken.

3.3 Locaties waar de Beleidsregels niet van toepassing zijn

Het toepassingsgebied van de Beleidsregels is in 2006 en 2009 uitgebreid. Om te voorkomen dat projecten die zich in een vergevorderd stadium bevonden door de uitbreiding van het toepassingsgebied geen doorgang zouden kunnen vinden, zijn er enkele specifieke uitzonderingen gemaakt voor activiteiten en locaties waarop de Beleidsregels van toepassing zouden zijn. Het gaat daarbij met name om gevallen waarin het vigerende bestemmingsplan reeds een bouwtitel biedt, maar waar nog geen (water)vergunning is verleend door de rivierbeheerder. Op deze locaties zijn de Beleidsregels niet van toepassing. Een watervergunning blijft wel nodig.

Het betreft de volgende activiteiten of locaties:

1. Projecten uitvoeringscontract Hollandsche IJssel (Ouderkerk aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Capelle aan den IJssel en Gouda);
2. Noordoevers Hendrik-Ido-Ambacht (Hendrik-Ido-Ambacht);
3. Uitwerkingsplan Antoniapolder (Hendrik-Ido-Ambacht);
4. Noordoevers Zwijndrecht (Zwijndrecht);
5. Project Groeskamp, Thorn (Maasgouw);
6. Afronding Porta Isola, Stevensweert (Maasgouw);
7. Afronding Op de Konie, Ohé (Maasgouw);
8. Units schietterrein St. Anfried, Thorn (Maasgouw).

3.4 Gebiedsdifferentiatie binnen de Beleidsregels

Bij hoogwatersituaties treden er in het rivierbed verschillen op in de rivierkundige omstandigheden. Sommige delen van het rivierbed dragen vooral bij aan de afvoer van water, terwijl andere delen vooral een waterbergende functie hebben. Ook verschilt de noodzaak voor en effectiviteit van rivierverruimende maatregelen van plek tot plek. Deze verschillen rechtvaardigen een gedifferentieerde afweging van het toelaten van activiteiten, binnen de doelstellingen van de Beleidslijn.

De Beleidsregels maken dan ook onderscheid in de volgende twee afwegingsregimes:

- Het '**stroomvoerend regime**'. In deze delen van het rivierbed zijn in principe alleen specifiek omschreven 'riviergebonden' activiteiten toegestaan ('Ja, mits'). Niet-riviergebonden activiteiten zijn niet toegestaan; alleen voor specifiek omschreven activiteiten zijn uitzonderingen mogelijk ('Nee, tenzij'). Alle activiteiten moeten voldoen aan rivierkundige voorwaarden.
- Het '**bergend regime**'. Dit geldt voor delen van het rivierbed waar in principe alle activiteiten kunnen worden toegestaan, mits deze voldoen aan de gestelde rivierkundige voorwaarden ('Ja, mits').

De aanduiding 'stroomvoerend' of 'bergend' regime betekent niet in alle gevallen dat het betreffende deel van het rivierbed onder hoogwatercondities daadwerkelijk stroomvoerend of bergend van aard is. Er bestaan geen eenduidige rivierkundige criteria om dit onderscheid voor het gehele rivierengebied bij uiteenlopende hoogwatersituaties te kunnen hanteren. Ook kunnen delen van het rivierbed die nu nog een bergend karakter hebben in de toekomst stroomvoerend gemaakt worden door het uitvoeren van voorziene rivierverruimende maatregelen. Er is bij het onderscheid tussen beide afwegingsregimes dan ook een pragmatische, kwalitatieve benadering gevolgd die heeft geleid tot een robuuste zonering, die rekening houdt met eventuele toekomstige rivierverruimingsmaatregelen.

In de atlas met detailkaarten staat aangegeven waar de afwegingsregimes van toepassing zijn. Deze atlas maakt deel uit van de Beleidsregels grote rivieren. Hieronder wordt per riviersysteem toegelicht voor welk afwegingsregime is gekozen en op grond van welke overwegingen.

3.4.1 *Bedijkte bovenrivieren*

Voor de bedijkte rivieren (Bovenrijn, Waal, Boven Merwede, Pannerdens Kanaal, Nederrijn, Lek, IJssel, bedijkte Maas) geldt dat de dijk een harde grens vormt. Hierdoor is de ruimte die de rivier beschikbaar heeft voor de hoogwaterafvoer beperkt. Het gebied achter de dijken loopt bovendien grote risico's bij een dijkdoorbraak.

Bij hoogwater stroomt het rivierwater in het gehele rivierbed. Om de veiligheid van de gebieden achter de dijken te waarborgen, is het van groot belang dat een vlotte afstroming gegarandeerd is. Obstakels in het rivierbed moeten worden voorkomen, want die leiden in dit deel van het rivierengebied – zeker onder hoogwatercondities – tot een significant waterstandsverhogend effect en belemmeren de afvoer. De verwachte, toenemende rivierafvoeren op de lange termijn vragen meer (buitendijkse) ruimte, waar deze nu reeds schaars is. Dit vraagt om terughoudendheid bij het toestaan van nieuwe ontwikkelingen, ook om 'riviergebonden activiteiten' (zie paragraaf 3.4) te kunnen toestaan en om ruimte beschikbaar te houden voor compensatie van de effecten van die activiteiten. Dit geldt ook voor de stroomvoerende delen van de onbedijkte Maas.

Vanuit deze gebiedskarakteristieken is voor de betreffende rivieren het gehele rivierbed, inclusief alle hoogwatervrije terreinen die niet zijn vrijgesteld van de vergunningsplicht op grond van artikel 6.16 van het Waterbesluit, het stroomvoerend regime van kracht.

3.4.2 *Onbedijkte Maas*

De begrenzing van het rivierbed van de onbedijkte Maas wordt gevormd door hoge gronden. De effecten van overstroming buiten het rivierbed zijn minder groot dan in

de bedijkte delen van de Maas en de Rijntakken. Dit vergt een specifieke benadering ten aanzien van de toelaatbaarheid van activiteiten in het rivierbed.

Van oudsher werd in dit deel van de Maas een onderscheid gehanteerd tussen het stroomvoerend en bergend gedeelte van het rivierbed. Dit onderscheid is in de Beleidsregels grote rivieren overgenomen, waarbij respectievelijk het stroomvoerend en het bergend afwegingsregime van toepassing is. Dit betekent dat op het rivierbed buiten de 'Maaskaden' doorgaans het stroomvoerend regime van toepassing is. Op het overige deel van het rivierbed van de onbedijkte Maas – waaronder het grootste deel van de gronden 'achter de kades' – is het bergend regime van toepassing.

3.4.3 Benedenrivieren / Overgangsgebieden

In het benedenrivierengebied wordt de rivierkundige situatie behalve door de afvoer ook door andere omstandigheden bepaald. In de benedenloop van de Gelderse IJssel en het Zwarte Water gaat het om opwaaiing vanuit het IJsselmeer. In de Rijn-Maasmonding gaat het om de invloed van de Noordzee. In het Zwarte Meer en in de Nieuwe Waterweg zijn ter bescherming voor hoge waterstanden vanuit de zee of het IJsselmeer stormvloedkeringen aangelegd. Zolang deze keringen open zijn, is een vlotte verwerking van grote rivierafvoeren van groot belang. Worden de stormvloedkeringen gesloten, dan is het van groot belang om voldoende water te kunnen bergen, zodat de veiligheid in omliggende gebieden gewaarborgd wordt. Deze gebiedskarakteristieken vergen een specifieke benadering in de beoordeling van de toelaatbaarheid van activiteiten in het rivierbed.

In het gebied van de Rijn-Maasmonding is het beleid erop gericht de piekafvoeren vooral via het Haringvliet naar zee te leiden. Juist omdat aan deze zuidzijde van de Rijn-Maasmonding (nog) relatief veel ruimte beschikbaar is. De riviertrajecten de Nieuwe Merwede, de Bergsche Maas en de Amer tot aan het Hollands Diep (Moerdijkbrug) zijn daarom onder het stroomvoerend regime gebracht. Hiermee kan de noodzakelijke ruimte voor de rivier (voor afvoer) – en de noodzakelijke, toekomstige uitbreiding daarvan – het best worden gewaarborgd. Dit geldt ook voor de Beneden Merwede tot aan Sliedrecht (Baanhoekbrug).

In en langs het Hollands Diep/Haringvliet liggen echter geen mogelijkheden om de toekomstige afvoercapaciteit voor piekafvoeren te vergroten. Wel biedt het gebied veel capaciteit om rivierwater te bergen bij gesloten stormvloedkeringen. Daarom is in dit gebied generiek het bergend regime toegepast. Elders, met name langs de Noord en de Nieuwe Maas, liggen relatief veel hooggelegen, intensief bebouwde, buitendijkse terreinen. Ook hier is het bergend regime van toepassing.

Een specifieke situatie geldt voor de Hollandse IJssel en de Afgedamde Maas. Deze spelen – gezien de ligging achter waterkeringen – geen belangrijke rol in de afvoer van het hoofdrivierensysteem. Wel zijn ze in perioden dat de stormvloedkeringen sluiten van belang voor de berging van overtollig rivierwater. Vanuit dit perspectief is hier integraal gekozen voor het bergend afwegingsregime.

3.5 Samenhang kaartmateriaal Waterwet

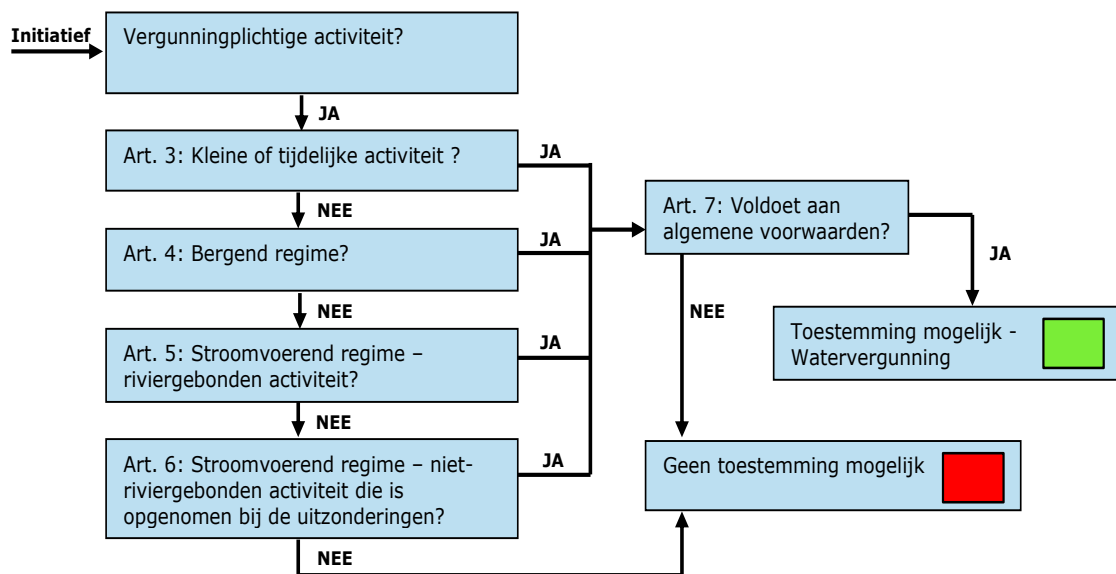
Het kaartmateriaal van de Waterwet en Wet Ruimtelijke Ordening vormt een complex en samenhangend geheel. In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van het relevante kaartmateriaal van de Waterwet. Voor het kaartmateriaal van het Waterbesluit, de Waterregeling en de Beleidsregels is tevens een hyperlink opgenomen naar de pagina op de Helpdesk Water waar deze kaarten gepubliceerd zijn.

Regeling	Bijlage	Titel en inhoud kaart
Waterwet	Bijlage 1	Primaire waterkeringen en dijktrajecten
Waterbesluit	Bijlage IV	Gebieden waar de vergunningplicht voor gebruik Rijkswaterstaatswerken niet van toepassing is
Waterregeling	Bijlage IV	Oppervlaktewaterlichamen en zijwateren waar het Rijk het waterstaatkundig beheer voert. In deze kaart zijn tevens de gebieden weergegeven die zijn vrijgesteld van vergunningplicht.
Beleidsregels grote rivieren	Bijlage 1	Waterstaatswerken in beheer bij het Rijk waar de Beleidsregels van toepassing zijn. In deze kaart zijn tevens de gebieden weergegeven die zijn vrijgesteld van vergunningplicht en is het onderscheid in bergend en stroomvoerend regime zichtbaar.
Besluit algemene regels omgevingsrecht	Bijlage 3	Kaart grote rivieren. In deze kaart is tevens het stroomvoerend deel van het rivierbed weergegeven, evenals de binnendijkse gebiedsreserveringen voor de lange termijn

4 Het afwegingskader

4.1 Het afwegingskader in kort bestek

De Beleidslijn biedt een systematische aanpak om stap voor stap de afwegingsgronden en de rivierkundige voorwaarden voor ruimtelijke initiatieven in het rivierbed te kunnen bepalen ten behoeve van de beoordeling van activiteiten/ingrepen. Het afwegingskader van de Beleidslijn is weergegeven in bijgaand stroomschema. In de volgende paragrafen worden de verschillende stappen toegelicht.

4.2 Activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht

Activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht zijn opgenomen in artikel 6.12 van het Waterbesluit en nader uitgewerkt in artikel 6.11 van de Waterregeling. Voor deze activiteiten geldt wel een meldingsplicht en zal voldaan moeten worden aan de zorgplicht, zoals opgenomen in artikel 6.15 van het Waterbesluit. Dit betekent dat de activiteiten zodanig gesitueerd en uitgevoerd moeten worden dat er geen nadelige gevolgen zijn voor het veilig en doelmatig functioneren van het waterstaatswerk, dat de waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk moet zijn en dat resterende onvermijdbare waterstandseffecten gecompenseerd moeten worden. In bijlage 1 worden de vrijgestelde activiteiten, zoals geldend ten tijde van de vaststelling van deze handreiking, nader toegelicht.

4.3 Kleine of tijdelijke activiteiten

Een aantal activiteiten is – waar ook gelegen in het rivierbed – onder voorwaarden toegestaan. Deze activiteiten zijn opgenomen in artikel 3 van de Beleidsregels.

Het betreft hier:

- a. een eenmalige uitbreiding van ten hoogste tien procent van de bestaande bebouwing;
- b. het slopen en vervangen van bebouwing door bebouwing van gelijke omvang;
- c. tijdelijke activiteiten, anders dan bedoeld in artikel 6.11, eerste lid, onderdeel b, van de Waterregeling; of
- d. overige activiteiten die naar aard en omvang vergelijkbaar zijn met activiteiten van ondergeschikt belang als bedoeld in artikel 6.11, eerste lid van de Waterregeling.

Hieronder volgt een toelichting op de toegestane activiteiten.

(3a) Een eenmalige uitbreiding van ten hoogste 10% van de bestaande bebouwing

Een beperkte, eenmalige uitbreiding van bestaande bebouwing in het rivierbed is toegestaan. De uitbreidingsmogelijkheid bedraagt maximaal 10% van het volume van een gebouw, waarbij het bebouwd oppervlak (projectie op maaiveld) ook niet mag toenemen met meer dan 10%. Deze uitbreidingsmogelijkheid werkt terug tot 12 mei 1997, de datum van de inwerkingtreding van de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Als bestaande bebouwing na 1997 reeds is uitgebreid met 10%, is dit niet nogmaals mogelijk. Voor de delen van het rivierbed die na 12 mei 1997 onder het toepassingsgebied van de Beleidsregels zijn gebracht, werkt de 10% regeling terug tot het moment waarop de betreffende locatie aan het toepassingsgebied van de Beleidsregels is toegevoegd. Een nadere toelichting op deze regeling is terug te vinden in Bijlage 2.

(3b) Het slopen en vervangen van bebouwing door bebouwing van gelijke omvang

Sloop en vervangende nieuwbouw van bebouwing door bebouwing van gelijke omvang en functie is toegestaan. Deze regel kan in samenhang met lid 3a worden beschouwd, waardoor het mogelijk is om bestaande bebouwing te slopen en te vervangen door nieuwbouw met een omvang van maximaal 110% van de oppervlakte en het volume wat op 12 mei 1997 aanwezig was. Een nadere toelichting op deze regeling is terug te vinden in Bijlage 2.

(3c) Tijdelijke activiteiten

Het gaat hierbij om tijdelijke activiteiten die niet genoemd worden in artikel 6.11, eerste lid, onderdeel a, b en k van de Waterregeling. Het hanteren van een specifiek afwegingskader is nodig, omdat niet alle tijdelijke ingrepen zonder meer toelaatbaar zijn. Dit vanwege het mogelijke negatieve effect op de afvoer- en bergingscapaciteit en het beslag dat wordt gelegd op de ruimte die bedoeld is voor riviergebonden activiteiten en de compensatie daarvan.

Er worden twee soorten tijdelijke activiteiten onderscheiden:

1. activiteiten die eenmalig of meerdere jaren achter elkaar enkel in een bepaald seizoen aanwezig zijn (seizoensgebonden activiteiten)
2. activiteiten die gedurende een bepaalde periode permanent aanwezig zijn;
 - a. tijdelijke activiteiten die noodzakelijk zijn gedurende de realisatie van een werk (hoofdactiviteit) in het rivierbed;
 - b. tijdelijke activiteiten die niet gerelateerd zijn aan de realisatie van werken in het rivierbed.

Ad. 1: De toelaatbaarheid is afhankelijk van de aard van de ingreep, de rivierkundige effecten en of de activiteit plaatsvindt binnen of buiten het hoogwater- of stormseizoen (doorgaans 1 november tot 1 april). Het hoogwaterseizoen en het stormseizoen zijn geen vastgestelde periodes, omdat hoogwater ook kan voorkomen in de zomer. Met name langs de onbedijkte Maas en in de overgangsgebieden is de responstijd erg kort en kan hoogwater erg snel optreden. Hoogwater kan met zich meebrengen dat de activiteit waterstandsverhoging veroorzaakt of dat tijdelijke (bouw)werken op drift raken en schade en gevaar toebrengen aan waterstaatswerken en werken van anderen.

Indien een initiatiefnemer niet kan aantonen dat de bij de activiteit behorende objecten, die een risico kunnen vormen bij hoogwater, in korte tijd verwijderd kunnen worden dan is het aan de waterbeheerder om te beoordelen of de tijdelijke activiteit toelaatbaar is.

Voor periodieke tijdelijke activiteiten beoordeelt de rivierbeheerder of het aannemelijk is dat op de desbetreffende locatie veranderende omstandigheden te voorzien zijn. Indien die er niet zijn, kan er een vergunning verleend worden om de activiteit voor onbepaalde tijd gedurende een bepaalde periode in een jaar (bijvoorbeeld buiten het hoogwaterseizoen) toe te laten. Indien het aannemelijk is dat de omstandigheden voor de betreffende locatie in de (nabije) toekomst veranderen, dan zal er een tijdelijke vergunning worden verleend.

Ad. 2a: Tijdelijke werken/activiteiten die noodzakelijk zijn in het kader van de uitvoering van een hoofdactiviteit (zoals natuurontwikkeling, delfstofwinning of de bouw van een brug) zijn in beginsel toegestaan zolang de hoofdactiviteit duurt. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om tijdelijke depots, overslagvoorzieningen, bouwketen, e.d. die nodig zijn voor de bouw van een brug, delfstofwinning of versterking van een waterkering.

Ad. 2b: Tijdelijke activiteiten die niet gekoppeld zijn aan de realisatie van een hoofdactiviteit, zijn in beginsel toegestaan voor een termijn van maximaal vijf jaar mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- de initiatiefnemer dient voldoende aannemelijk te maken dat er sprake is van een noodzaak voor het realiseren van een tijdelijke activiteit in het rivierbed. Aspecten die hierbij onder andere aan de orde komen zijn of en waarom de activiteit niet buiten het rivierbed kan plaatsvinden en of de gevraagde termijn van het gebruik zo kort mogelijk is.
- De initiatiefnemer dient met objectieve gegevens, bijvoorbeeld een (gebruiks)overeenkomst of een vergunning van een ander bevoegd gezag, aan te tonen dat de activiteit binnen de gestelde termijn beëindigd wordt en dat de activiteit daarna niet wordt voortgezet. Voor tijdelijke activiteiten gelden alleen de voorwaarden van art. 7 lid 1 van de Beleidsregels en niet de waarborgen van de overige bepalingen van art. 7. Dat is de reden om de tijdelijkheid te beperken tot maximaal 5 jaar en geen verlenging van deze periode toe te staan.

In alle gevallen geldt dat initiatiefnemer de tijdelijkheid van de bouwwerken en / of maatregelen moet kunnen garanderen.

(3d) Overige activiteiten die naar aard en omvang vergelijkbaar zijn met activiteiten van ondergeschikt belang

Deze zogenaamde 'kleine ingrepen' hebben een dusdanig gering effect op de rivier dat ze redelijk en billijk zijn. Het gaat hierbij om ingrepen die niet behoren tot de

onder artikel 3 lid a of b genoemde activiteiten of activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningsplicht, maar qua aard en omvang hiermee wel vergelijkbaar zijn.

Bij de categorie 'kleine ingrepen' is maatwerk mogelijk en is het oordeel van de rivierbeheerder doorslaggevend. Een ingreep moet hiervoor aan de volgende kenmerken voldoen:

- de ingreep wordt algemeen ervaren als een kleine ingreep;
- er is redelijkerwijs geen sprake van een feitelijke belemmering voor rivierverruiming; en
- het effect van de ingreep op de waterstanden is marginaal.

4.4 Riviergebonden activiteiten

In het gedeelte van het rivierbed waar het stroomvoerend regime geldt worden in principe alleen riviergebonden activiteiten toegestaan. Hier geldt een 'ja, mits'-afweging. Dit wil zeggen dat deze riviergebonden activiteiten zijn toegestaan wanneer aan de gestelde rivierkundige voorwaarden (artikel 7 van de Beleidsregels) wordt voldaan. Het betreft hier een limitatief aantal nader omschreven activiteiten, waarvan situering binnen het rivierbed noodzakelijk of gewenst is.

De riviergebonden activiteiten zijn:

- a. de aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken;
- b. het realisatie van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart;
- c. de bouw of wijziging van waterkrachtcentrales;
- d. de vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier;
- e. de aanleg of wijziging van scheepswerven en specifiek daaraan verbonden bedrijfsactiviteiten;
- f. de realisatie of verbetering van natuur;
- g. de verbetering van de waterkwaliteit;
- h. de uitbreiding of wijziging van bestaande steenfabrieken;
- i. de realisatie van voorzieningen die onlosmakelijk met de waterrecreatie of extensieve uiterwaardrecreatie zijn verbonden;
- j. de winning van oppervlaktedelfstoffen;
- k. de realisatie van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het agrarisch, landschappelijk of daarmee vergelijkbaar beheer van het rivierbed;
- l. het behoud of herstel van cultuurhistorische landschapselementen; of
- m. de realisatie van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het behoud van bekende of te verwachten archeologische monumenten.

(5a) Aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken

Waterstaatkundige kunstwerken zoals bedoeld wordt in de Beleidsregels zijn technische constructies en bouwwerken die een functie hebben ten behoeve van de rivier of een aan de rivier verbonden functie. Voorbeelden van dergelijke voorzieningen zijn constructies om de vaargeul in stand te houden, zoals kribben of leidammen, maar ook sluizen of waterkeringen. Een brug die een verbinding vormt over het rivierbed heen heeft geen waterstaatkundige functie en is dan ook geen waterstaatkundig kunstwerk in de zin van de Beleidsregels.

Opgemerkt moet worden dat de vergunningplicht alleen van toepassing is indien de aanleg of wijziging van een waterstaatkundig kunstwerk niet door of namens de waterbeheerder worden uitgevoerd.

(5b) Realisatie van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart

Bij dergelijke voorzieningen valt te denken aan scheepvaartmarkeringen en golfreducerende constructies bij ligplaatsen. Met de komst van de Waterwet zijn deze voorzieningen – voor zover zij uitgevoerd worden door de waterbeheerder – vrijgesteld van de vergunningsplicht. Indien deze voorzieningen door derden worden uitgevoerd, is een watervergunning in beginsel noodzakelijk.

(5c) Bouw of wijziging van waterkrachtcentrales

Om de waterkracht te kunnen benutten zijn hoogteverschil en stroming in een rivier nodig. Daarmee is het functioneren van een waterkrachtcentrale onlosmakelijk gekoppeld aan situering in het rivierbed.

(5d) Vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier

Een overslagbedrijf is een bedrijf met als hoofdactiviteit: goederen uit een schip overzetten op een ander vervoermiddel of omgekeerd. Overslagfaciliteiten zijn toegestaan indien deze specifiek zijn bedoeld voor de overslag van water naar land (en vice versa) en voor overslag van water naar water. Bij een overslagactiviteit hoort een zekere (tijdelijke) opslagcapaciteit. Hiervoor kan bebouwing noodzakelijk zijn.

(5e) Aanleg of wijziging van scheepswerven en specifiek daaraan verbonden bedrijfsactiviteiten

Naast de scheepswerven bedoeld voor de (ver)bouw van schepen ten behoeve van de zeevaart en de binnenvaart, worden tevens de werven voor de bouw van kleinere schepen en boten voor de recreatievaart als riviergebonden activiteit beschouwd. Dit gezien de gebondenheid aan de aanwezigheid van rivierwater.

Met specifiek aan een scheepswerf verbonden bedrijfsactiviteiten worden activiteiten bedoeld die nodig zijn voor het bouwen, repareren of onderhouden van schepen. Te denken valt aan een bedrijf dat zich bezighoudt met scheepselektrotechniek of scheepsbetimmering. Algemene bedrijven of bedrijfsactiviteiten die een breder doel dienen en niet specifiek verbonden zijn met de scheepswerf, zoals een distributiecentrum of een showroom, vallen niet onder de definitie.

(5f) Realisatie of verbetering van natuur

Grote delen van het rivierbed zijn aangewezen als natuurgebied en onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Onderdeel van het Natuurnetwerk zijn onder andere de nationale parken en Natura 2000 gebieden. Activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling, uitbreiding of kwaliteitsverbetering van de natuur in het rivierbed worden als riviergebonden aangemerkt. Hiertoe behoren ook de inrichtingsmaatregelen die met natuurontwikkeling zijn verbonden, zoals afrasteringen, borden, wandelpaden, (vogel)kijkhutten etc.

(5g) Verbetering van de waterkwaliteit

In het rivierengebied worden veel maatregelen uitgevoerd om de waterkwaliteit te verbeteren. Deze maatregelen worden als riviergebonden beschouwd. Opgemerkt moet worden dat de vergunningplicht alleen van toepassing is indien deze activiteiten niet door of namens de waterbeheerder worden uitgevoerd.

(5h) Uitbreiding of wijziging van bestaande steenfabrieken

Steenfabrieken zijn in hoge mate gebonden aan kleiwinning in de uiterwaarden. Uitbreiding en/of wijziging van bestaande steenfabrieken in het rivierbed is toegestaan. De uitbreidingsmogelijkheden zijn beperkt tot (tijdelijke) opslag van grondstoffen, halffabricaten, eindproducten en andere activiteiten die verbonden zijn aan het productieproces.

(5i) Realisatie van voorzieningen die onlosmakelijk met de waterrecreatie of extensieve uiterwaardrecreatie zijn verbonden

Als riviergebonden activiteit gelden in ieder geval voorzieningen die verbonden zijn met de recreatie(toer)vaart, zoals jachthavens, losse aanlegplaatsen, bootreparatie- en servicebedrijven en bunkerstations. Voor overige waterrecreatieve activiteiten geldt dat alleen (delen) van voorzieningen die direct functioneel of als gevolg van wettelijk voorgeschreven eisen en verplichtingen als onlosmakelijk met de waterrecreatie in het rivierbed worden beschouwd, zijn toegestaan.

Met extensieve uiterwaardrecreatie wordt een vorm van dagrecreatie bedoeld die relatief weinig hinder voor natuur en bewoners van het gebied met zich meebrengt en waarvoor nauwelijks voorzieningen aangelegd hoeven te worden. Wandelen en fietsen vormen de hoofdmoot van deze vorm van recreatie. Voorbeelden van voorzieningen die onlosmakelijk hiermee verbonden zijn, zijn de aanleg van fietspaden en bruggen of andere bouwwerken die vanwege de aard of omvang niet onder algemene regels vallen en dus vergunningplichtig zijn en daarom getoetst worden aan de Beleidsregels. Omvangrijke bouwwerken, zoals bezoekerscentra of bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatie of horecavoorzieningen, zoals hotels, vakantieparken, restaurants en dergelijke, vallen niet onder extensieve uiterwaardrecreatie.

(5j) Winning van oppervlaktedelfstoffen

Winning van oppervlaktedelfstoffen in de uiterwaarden is onder voorwaarden toegestaan. In de uiterwaarden heeft koppeling van delfstofwinning met andere riviergerichte projecten (rivierverruiming, waterkwaliteitsverbetering en natuurontwikkeling) de voorkeur. De winning van oppervlaktedelfstoffen zelf valt, voor zover Watervergunningplichtig, onder de riviergebonden activiteiten. Integrale plannen die naast delfstofwinning ook voorzien in niet-riviergebonden activiteiten zoals verblijfsrecreatie of woningbouw, zijn geen riviergebonden activiteiten en worden als zodanig getoetst (zie paragraaf 3.5).

Opgemerkt moet worden dat ontgroningen zijn vrijgesteld van vergunningplicht voor het gebruik van het rijkswaterstaatswerk en dat de integrale afweging met betrekking tot delfstofwinning daarom doorgaans plaatsvindt in het kader van de Ontgrondingsvergunning. Meestal wordt er wel een watervergunning verleend, maar dan voor de bijkomende inrichtingsaspecten, zoals vegetatie, kades, recreatieve voorzieningen, invaartopeningen, alsmede tijdelijke activiteiten zoals ophogingen en bouwketen (zie ook artikel 3c).

(5k) De realisatie van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het agrarisch, landschappelijk of daarmee vergelijkbaar beheer van het rivierbed

Voor het agrarisch, landschappelijk, of daarmee vergelijkbaar beheer van gronden in het rivierbed, met name de uiterwaarden, kunnen bouwwerken of activiteiten noodzakelijk zijn die vanwege aard of omvang niet onder algemene regels vallen en dus vergunningplichtig zijn en daarom getoetst worden. Te denken valt aan (beperkt) grondverzet, stallen en schuilgelegenheden voor grote grazers en opslagruimtes voor materiaal en materieel. Indien deze voorzieningen noodzakelijk

zijn voor het beheer van gronden in het rivierbed, kan voor deze voorzieningen toestemming worden verleend.

Van belang is dat de noodzakelijkheid wordt aangetoond voor het doelmatig beheer van het rivierbed. Daarbij gaat het niet om het vergroten van de economische opbrengst van gronden in het rivierbed, maar om het beheer gericht op de functieervulling van het waterstaatswerk, zoals vegetatiebeheer wat nodig is om de waterveiligheid of waterkwaliteit te behouden.

(5l) Behoud of herstel van cultuurhistorische landschapselementen

Het rivierengebied wordt gekenmerkt door specifieke landschapselementen. Het behoud en herstel van cultuurhistorische landschapselementen wordt beschouwd als een riviergebonden activiteit. Met cultuurhistorische landschapselementen worden elementen bedoeld zoals houtwallen, heggen, hakhoutbosjes en verdedigingswerken, die van landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische betekenis zijn en behouden dienen te blijven of hersteld dienen te worden.

(5m) Realisatie van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het behoud van bekende of te verwachten archeologische monumenten

In het rivierbed kunnen ook archeologische monumenten aanwezig zijn, in de vorm van bijvoorbeeld scheepswrakken of grafheuvels. Als er activiteiten nodig zijn om de archeologische waarden die aanwezig zijn in het rivierbed te behouden en te beschermen, bijvoorbeeld door deze af te dekken met een grondlichaam, wordt dit beschouwd als een riviergebonden activiteit.

4.5 Niet-riviergebonden activiteiten

Voor niet-riviergebonden activiteiten in het deel van het rivierbed waar het stroomvoerend regime van toepassing is, geldt een 'nee, tenzij'-toetsingsregime. Dat wil zeggen dat niet-riviergebonden activiteiten in principe niet zijn toegestaan, tenzij door de initiatiefnemer wordt onderbouwd dat specifieke omstandigheden van toepassing zijn en aan de gestelde rivierkundige voorwaarden (artikel 7 van de Beleidsregels) is voldaan.

Het kan daarbij gaan om één van de volgende situaties:

- a. een groot openbaar belang en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd;
- b. een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven en de activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd;
- c. verduurzaming van de energievoorziening van bestaande activiteiten in het rivierbed;
- d. opwekking van zonne- of windenergie en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd; of
- e. activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een rivierkundig gezien aanvaardbare locatie.

Hieronder zijn deze situaties nader omschreven.

(6a) Groot openbaar belang, niet redelijkerwijs buiten het rivierbed

De aanvrager/initiatiefnemer dient te motiveren dat er sprake is van een groot openbaar belang én dat de activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd.

'Groot openbaar belang' is het begrip dat gehanteerd wordt onder andere in de Natuurwetgeving. Het begrip 'groot openbaar belang' is de afgelopen jaren in hoofdzaak ingevuld op basis van jurisprudentie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS), het Structuurschema en het Barro (art 2.4.4 onder j voor wateractiviteiten). Voorbeelden van rechterlijke uitspraken zijn te vinden in: Raad van State, afdeling rechtspraak 8 augustus 2018, RVS 201706648/1/R3, RVS: 3 december 2014 , 4387, RVS: 8 juli 2015, 2015:2166, RVS 24 februari 2016: 201504697/1/R6 en RVS 29 december 2010: 200908100/1/R1.

Bij redenen van groot openbaar belang kan onder andere gedacht worden aan openbare gezondheid, veiligheid, milieuaspecten en ingrijpende maatschappelijke gevolgen. Ook bij (uitbreiding van bestaande) bedrijvigheid is een motivering van 'groot openbaar belang' vereist.

Onderstaande aandachtspunten vormen een handreiking voor de toepassing van het begrip 'groot openbaar belang' bij de toetsing aan de Beleidsregels.

- Analyse van de rechtspraak leert dat het bevoegd gezag uitdrukkelijk moet motiveren waarom er sprake is van een groot openbaar belang. Een besluit waarin op dit punt een toereikende onderbouwing ontbreekt, doorstaat de toets der kritiek niet. De initiatiefnemer van een activiteit zal deze motivering aan het bevoegd gezag moeten aanbieden.
- Bij de beantwoording van de vraag of sprake is van een groot openbaar belang, is relevant of een belang een zekere maatschappelijke waarde vertegenwoordigt. Dit belang moet naar aard en gewicht voldoende zwaarwegend zijn om afwijking van de Beleidsregels te kunnen rechtvaardigen.
- Een groot openbaar belang wordt blijkens de jurisprudentie in ieder geval aanwezig geacht indien het nationaal belang in de weg staat van de Beleidsregels. Bij de beantwoording van de vraag of sprake is van een nationaal belang, is relevant of de besluitvorming die in de weg staat van de Beleidsregels op rijksniveau heeft plaatsgevonden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan tracébesluiten en aan besluiten tot ondergrondse gasopslag in verband met de nationale energiebehoefte.
- Naast een nationaal belang kan ook een regionaal of lokaal belang een groot openbaar belang opleveren. Te denken valt aan bescherming van de lokale (verkeers)veiligheid. Enkel een individueel bedrijfseconomisch belang kan in beginsel niet worden aangemerkt als een groot openbaar belang. Bijkomende omstandigheden – waaronder behoud van regionale werkgelegenheid – kunnen wel tot een andere afweging leiden.
- Puur individuele belangen zijn blijkens de jurisprudentie niet aan te merken als een groot openbaar belang.

Als een activiteit van groot openbaar belang is, moet vervolgens worden gemotiveerd dat deze ingreep niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan plaatsvinden. Voor deze beoordeling is het in de regel noodzakelijk dat er ter onderbouwing een locatiekeuzeonderzoek is gedaan al dan niet in het kader van een MER-beoordeling, waarbij meerdere locaties zijn beschouwd. In evidente gevallen is het niet nodig dat er een concreet alternatief bekend is. Als blijkt dat de activiteit daadwerkelijk in het rivierbed moet plaatsvinden, wordt in overleg met de beheerder gezocht naar de meest geschikte locatie binnen het rivierbed.

Bij de beoordeling van een plan komt het voor dat er alleen enkele onderdelen van de voorgenomen activiteit vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat een deel van

het plan buiten het rivierbed gerealiseerd wordt. Voor de bepaling van groot algemeen belang dient het gehele plan (integraal) getoetst te worden aan de eis van groot openbaar belang (en uiteraard aan de eis dat de activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd).

Bijkomende aanwijzingen voor het aanwezig zijn van een openbaar belang zijn dat de activiteit met publieke middelen wordt gefinancierd, onderworpen is aan burgerinspraak of dat hiertoe is besloten door een democratisch gekozen bestuursorgaan (zoals een gemeenteraad of provinciale staten).

(6b) Zwaarwegend bedrijfseconomisch belang bestaande grondgebonden agrarische bedrijven

Bestaande grondgebonden agrarische bedrijven zijn als beheerder van buitendijkse gronden nauw verbonden met het rivierbed. De omvang van deze bedrijven is doorgaans zodanig gering, dat deze nooit kunnen voldoen aan de vereiste 'groot openbaar belang'. Het is echter om uiteenlopende redenen vanuit ruimtelijk belang (landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch) redelijk om bestaande, grondgebonden agrarische bedrijven ontwikkelingsruimte te bieden. Als daar tenminste aantoonbaar zwaarwegende bedrijfseconomische overwegingen aan ten grondslag liggen en de nodige uitbreiding niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd. Ontwikkelingen die noodzakelijk zijn voor het voortbestaan van een bedrijf kunnen daarom aangemerkt worden als 'zwaarwegend bedrijfseconomisch belang'. Hierbij moet toereikend gemotiveerd worden wat de noodzakelijkheid is van de geplande ontwikkeling. Onder toereikende motivatie wordt in ieder geval verstaan een onderbouwing van de noodzaak van ontwikkeling als onderdeel van het bedrijfsproces en een bedrijfsplan, voorzien van een financiële onderbouwing.

(6c) Verduurzaming van de energievoorziening van bestaande activiteiten in het rivierbed

Verduurzaming van de energievoorziening wordt vanuit het Rijk wenselijk geacht. Ook in het stroomvoerend deel van het rivierbed zijn er mogelijkheden voor de verduurzaming van de energievoorziening van bestaande (bedrijfs)activiteiten, zoals (steen)fabricage en delfstofwinning. Er is gekozen voor de brede formulering 'verduurzaming van de energievoorziening', zodat deze bestaande activiteiten hun energievoorziening niet alleen kunnen verduurzamen door gebruik te maken van zonne- en windenergie, maar ook door productie van energie uit andere hernieuwbare energiebronnen, zoals biomassa, bodemwarmte of diverse vormen van biogas.

(6d) Opwekking van zonne- of windenergie, niet redelijkerwijs buiten het rivierbed

In het stroomvoerend deel van het rivierbed zijn er mogelijkheden voor de opwekking van zonne- of windenergie, omdat deze een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het behalen van de beleidsdoelstellingen van het Rijk voor duurzame energie. Bovendien vereisen deze activiteiten slechts zeer beperkt aanvullende voorzieningen die ruimte innemen in het rivierbed, zoals gebouwen, installaties en opslagfaciliteiten. Daarbij geldt de voorwaarde dat de zonneparken en windmolens niet redelijkerwijs buiten het rivierbed gerealiseerd kunnen worden. Dat is een waarborg om te voorkomen dat het rivierbed wordt volgebouwd met zonneparken en windmolens.

De toetsing van de eis dat de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed gerealiseerd kan worden, vindt voor het opwekken van zonne-energie op dezelfde wijze plaats als voor de uitzonderingen die mogelijk zijn onder artikel 6, lid a en b.

Voor het opwekken van windenergie geldt dat het initiatief ligt bij de regio. Indien er sprake is van een initiatief van windmolens in het rivierbed, worden de volgende criteria toegepast om te bepalen of het initiatief niet redelijkerwijs buiten het rivierbed gerealiseerd kan worden:

- Het initiatief om windmolens te plaatsen is ruimtelijk regionaal afgestemd en onderdeel van een integrale gebiedsopgave of vastgelegd in structuurvisies of plannen zoals een Provinciale Omgevingsvisie of een Regionale Energiestrategie;
- De maatschappelijke noodzaak om windmolens in het rivierbed te plaatsen is voldoende aangetoond, waarbij er in elk geval een locatiekeuzeonderzoek heeft plaatsgevonden, waarbij meerdere locaties zijn beschouwd;
- Realisatie in het rivierbed is niet in strijd met andere (gebruiks-)functies van de rivier (zoals scheepvaart, waterkwaliteit, natuur, recreatie, etc.).

Een aanvullende voorwaarde voor de te verlenen vergunning voor de hier bedoelde activiteiten is dat de vergunning voor een bepaalde tijd wordt verleend, waardoor de ingenomen ruimte niet permanent wordt onttrokken aan het rivierbed. Deze voorwaarde is opgenomen in artikel 7 lid 3 van de Beleidsregels.

De rivierbeheerder kan op grond van artikel 6.20, eerste lid, van de Waterwet in de vergunningvoorwaarden een financiële zekerheidstelling opnemen om te garanderen dat de vergunninghouder de zonneparken en windturbines aan het einde van de termijn zal ontmantelen en verwijderen. Daarnaast kan in de vergunning de voorwaarde opgenomen worden dat de activiteit binnen een bepaalde periode ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Dit om reservering van schaarse ruimte te voorkomen en ondoelmatigheid tegen te gaan die zou kunnen ontstaan bij 'slapende' vergunningen. Voor tijdelijke kortdurende activiteiten, zoals bepaald in artikel 3, is geen compensatie van waterstandeffecten of afname van bergend vermogen noodzakelijk. De tijdelijke vergunning voor zonneparken en windturbines wordt verleend voor een langere duur. Compensatie van de waterstandseffecten gedurende de periode dat de vergunning van kracht is, wordt op grond van artikel 7 lid 3 daarom vereist.

(6e) Per saldo meer ruimte voor de rivier op een rivierkundig aanvaardbare locatie

Niet-riviergebonden activiteiten die een duurzame uitbreiding van de afvoer- en/of bergingscapaciteit van de rivier realiseren, zijn toegestaan. Met name kapitaalkrachtige functies (zoals woningbouw, bedrijvigheid, verblijfsrecreatie) kunnen kostendrager zijn voor maatregelen waarmee de afvoer- of bergingscapaciteit van het bestaande rivierbed structureel kan worden uitgebreid. Weliswaar zijn deze activiteiten niet-riviergebonden, maar realisatie van deze initiatieven draagt wel bij aan de beleidsdoelstelling 'ruimte voor de rivier'. De aard en omvang van de rivierverruiming moeten in verhouding staan tot de ingreep en de rivierverruiming moet plaatsvinden op een rivierkundig gezien aanvaardbare locatie. Dit is ter beoordeling van de rivierbeheerder. De initiatiefnemer draagt de volledige kosten van de rivierverruimende maatregel.

Het is ook mogelijk om voor een pakket aan activiteiten in een gecoördineerde procedure een Watervergunning aan te vragen. Een dergelijk pakket past binnen artikel 6e als het geheel per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert en de lokale

waterstandsverhoging van alle initiatieven zo gering mogelijk is. Een provincie, gemeente of waterschap kan het voortouw nemen om samen met andere partijen een gebiedsplan op te stellen, waarin de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en de waterveiligheidsopgaven worden samengebracht. Het gebiedsplan is een hulpmiddel waarmee partijen vroegtijdig duidelijkheid krijgen over de mogelijkheden en de rivierbeheerder sneller kan afwegen of initiatieven toelaatbaar zijn.

Samenwerken aan een aantrekkelijk en veilig rivierengebied

Het Rijk, provincies en gemeenten hebben allen een verantwoordelijkheid in het rivierbed van de grote rivieren. Voor initiatieven in het rivierbed is een goede samenwerking tussen deze partijen dan ook van belang. In de praktijk gebeurt dit al. Voorbeelden zijn het Masterplan voor de Maasplassen, de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum in Limburg en de intergemeentelijke structuurvisie voor WaalWeelde-West in Gelderland. Bij deze initiatieven zijn de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen en de opgaven voor waterveiligheid samengebracht in een gebiedsplan.

Een provincie, gemeente of waterschap kan het voortouw nemen om samen met gemeenten en andere partijen een gebiedsplan op te stellen, zodat Rijkswaterstaat vlotter kan afwegen of een ontwikkeling al dan niet mogelijk is en zo ja, onder welke voorwaarden. In een dergelijk plan worden gewenste ruimtelijke ontwikkelingen, conform de voorwaarden van de Beleidsregels grote rivieren, samengebracht met de opgave vanuit waterveiligheid in een bepaald riviertraject. Het doel hiervan is het ontwikkelen van een realistisch beeld van wat kan en mag binnen een gebied. Daarmee wordt voor alle partijen, zowel de betrokken overheden als private initiatiefnemers, duidelijkheid geboden over de toestemmingen en besluiten die noodzakelijk zijn en kan in een vroegtijdig stadium een inschatting worden gemaakt of initiatieven al dan niet mogelijk zijn. De vorm waarin dit plan wordt opgesteld kan variëren van een masterplan tot structuurvisie of bestemmingsplan. De grootte van het gebied kan variëren van één uiterwaard tot een heel riviertraject. Er dient wel samenhang te zijn tussen de afzonderlijke onderdelen van het plan en tussen de rivierverruimende maatregelen en niet-riviergebonden initiatieven.

Het voordeel van gebiedsplannen is dat gemeenten, toch vaak de eerste ingang voor initiatiefnemers, direct kunnen vertellen of hun plannen passen binnen het ruimtelijke beleid van het gebied. Het biedt de provincie een handig hulpmiddel om goede ruimtelijke afwegingen te maken voor het rivierbed. Bovendien kan Rijkswaterstaat zijn vergunningverlening mede baseren op het gebiedsplan. Rijkswaterstaat kan vanuit haar rol als rivierbeheerder ondersteuning bieden bij het opstellen van deze plannen.

Een gebiedsplan biedt bovendien de mogelijkheid om verschillende initiatieven te bundelen tot één project, dit te koppelen aan één verruimende maatregel en daarvoor één watervergunning aan te vragen bij Rijkswaterstaat. De aanvrager van de vergunning staat vervolgens garant voor realisatie.

Voorwaarden

Een niet-riviergebonden activiteit of een pakket aan activiteiten is toegestaan als deze per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren. De mate van de benodigde verruiming wordt door de rivierbeheerder bepaald, doorgaans in overleg met de initiatiefnemer en het bevoegd gezag voor het ruimtelijke spoor. De rivierbeheerder kan hierbij gebruikmaken van een rekenregel die door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is ontwikkeld. Zie hiervoor bijlage 3. Wat betreft de locatie van de compenserende en/of verruimende maatregel geldt dat deze de veiligheid op de locatie (of in de nabijheid van) van het initiatief moet borgen, respectievelijk vergroten. Indien blijkt dat dit niet mogelijk is, kan gezocht

worden naar een maatregel op een andere locatie. Uiteraard moeten initiatief en maatregel rivierkundig gezien wel aan elkaar gerelateerd zijn.

Maatregelen die een tegengesteld effect hebben, oftewel waarbij de rivierverruiming juist een waterstandsverhogend effect heeft op de locatie van de bouwactiviteit, zijn uitgesloten. Er moet ook sprake zijn van een 'geen-spijtmateel'. Dat wil zeggen: geen maatregel die nu wel meer ruimte oplevert, maar voor de lange termijn een meer gewenste maatregel zou kunnen blokkeren of ervoor zorgt dat deze alleen tegen veel hogere kosten gerealiseerd kan worden.

4.6 Algemene voorwaarden

Aan nieuwe en wijziging van bestaande activiteiten in het rivierbed zijn voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden zijn opgenomen in artikel 7 van de Beleidsregels.

1. Alle activiteiten waarvoor toestemming mogelijk is moeten voldoen aan de voorwaarden dat:
 - a. er sprake is van een zodanige situatie en uitvoering van de activiteit dat het veilig functioneren van het waterstaatswerk wordt gewaarborgd;
 - b. er geen sprake is van een feitelijke belemmering voor vergroting van de afvoercapaciteit, en;
 - c. er sprake is van een zodanige situatie en uitvoering van de activiteit dat de waterstandsverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is.

Voor de activiteiten die zijn toegestaan onder artikel 4 tot en met 6c van de Beleidsregels grote rivieren geldt aanvullend de voorwaarde dat:

2. de resterende, blijvende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen duurzaam worden gecompenseerd waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.

Voor de activiteiten die zijn toegestaan onder artikel 6d van de Beleidsregels grote rivieren geldt aanvullend dat:

3. de vergunning zal worden verleend voor een bepaalde termijn en de resterende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen ten minste voor de duur van die termijn duurzaam worden gecompenseerd waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.

Voor de activiteiten die zijn toegestaan onder artikel 6e van de Beleidsregels grote rivieren geldt aanvullend de voorwaarde dat:

4. de gevraagde rivierverruimende maatregelen genomen worden, waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.

Hieronder worden de voorwaarden afzonderlijk toegelicht. Het Rivierkundig Beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren beschrijft hoe Rijkswaterstaat bij de vergunningverlening rivierkundige effecten van voorgenomen ingrepen in de rivier bepaalt en beoordeelt.

(7.1a) Zodanige situering en uitvoering dat het veilig functioneren van de waterstaatswerken gewaarborgd blijft

Conform het uitgangspunt van eigen verantwoordelijkheid moet de initiatiefnemer of aanvrager van de vergunning van een nieuwe activiteit zélf bij zijn aanvraag onderbouwen of er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit dat het veilig functioneren van de rivier gewaarborgd blijft. De vergunningsverleners moeten dit kunnen beoordelen. De aanvraag moet daarom ingaan op de gevolgen van de activiteit voor het veilig functioneren van de rivier. Wijzigingen in het rivierbed mogen bijvoorbeeld niet leiden tot een verhoogd risico op aantasting van dijken en kaden door toename van de kans op faalmechanismen als golfwerking of ijsgang. Om dit te kunnen beoordelen moeten kenmerken van de situering en uitvoering van de ingreep worden opgenomen, zodat kan worden nagegaan of er sprake is van een veiligheidsrisico.

(7.1b) Geen feitelijke belemmering voor de vergroting van de afvoercapaciteit

Het gaat hier om een feitelijke belemmering voor de toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit. Voor riviertrajecten waar de ruimte beperkt is, is het belangrijk om de ruimte die nog beschikbaar is, te reserveren voor rivierverruiming, dijkversterking en (compensatieruimte voor) riviergebonden activiteiten. Hiermee wordt voorkomen dat in de toekomst rivierverruiming onmogelijk of zeer kostbaar wordt en riviergebonden activiteiten moeten worden geweigerd, omdat de beschikbare ruimte is opgevuld door overige activiteiten.

De afweging of er sprake is van een belemmering voor toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit is gebaseerd op:

- de (nog niet uitgevoerde) maatregelen vanuit Ruimte voor de Rivier, Maaswerken, Integrale verkenning Maas2, Nadere Uitwerking Riviereengebied (NURG), Hoogwaterbeschermingsprogramma, Voorkeursstrategie Deltaprogramma Rivieren of Programma Integraal Riviermanagement;
- het oordeel van de rivierbeheerder of er sprake is van een (toekomstig) rivierkundig knelpunt.

Uit jurisprudentie blijkt dat een goede rivierkundige onderbouwing per specifieke aanvraag en locatie voldoende basis biedt om een aanvraag aan deze voorwaarde te kunnen toetsen.

(7.1c) Zodanige situering en uitvoering dat de waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is

Deze voorwaarde is erop gericht om – middels het optimaliseren en mede vormgeven van bestaande plannen – in hoogwatersituaties zo min mogelijk waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen (in delen van het rivierbed met een bergend karakter) te veroorzaken. Er moet eerst gezocht worden naar een goede situering en uitvoering voordat gezocht wordt naar compensatie voor de resterende effecten.

Lokale omstandigheden, de aard van het plan, technische en financiële aspecten zijn sterk bepalend voor de mogelijkheden. Per geval wordt daarom op basis van een deskundigenoordeel invulling aan deze voorwaarde gegeven. Enkele richtlijnen die hierbij gehanteerd worden zijn:

- minimaliseren van het totale volume van de ingreep;
- minimaliseren van het volume, bijvoorbeeld te realiseren door te bouwen op palen of een drijvende constructie aan te leggen;
- situering aansluitend aan bestaande bebouwing;

- situering in de stroomschaduw van bestaande bebouwing;
- situering parallel aan de stromingsrichting.

(7.2) Duurzame compensatie van waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen

De waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen die een activiteit veroorzaakt, moet duurzaam gecompenseerd worden. Duurzame compensatie wordt gedefinieerd als 'verruiming van het rivierbed door eenmalige en/of periodieke (beheers)maatregelen die de effecten van de activiteit of ingreep opheft, gedurende de volle periode waarover de activiteit of ingreep gevolgen heeft'. De eenmalige of periodieke maatregelen worden in de watervergunning vastgelegd. Ze dienen handhaafbaar te zijn. De grootte, de vorm en de plaats van de compenserende maatregelen worden met behulp van een rivierkundige beoordeling vastgesteld.

De aanvrager moet aangeven dat de voorgenomen activiteit financieel uitvoerbaar is. Daarbij dient hij in te gaan op de financiering van de realisatie én instandhouding van de mitigerende of compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de activiteit 'waterstandsneutraal' uit te voeren. De kosten van de voorgenomen activiteit en de daarbij behorende mitigerende en compenserende maatregelen komen voor rekening van de aanvrager.

(7.3) Tijdelijke compensatie van waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen

Voor de opwekking van zonne- of windenergie (artikel 6d) geldt als aanvullende voorwaarde dat de vergunning voor een bepaalde tijd wordt verleend, waardoor de ingenomen ruimte niet permanent wordt onttrokken aan het rivierbed.

Voor tijdelijke kortdurende activiteiten, zoals bepaald in artikel 3, is geen compensatie van waterstandseffecten of afname van bergend vermogen noodzakelijk. De tijdelijke vergunning voor zonneparken en windturbines wordt verleend voor een langere duur. Compensatie van de waterstandseffecten gedurende de periode dat de vergunning van kracht is, wordt op grond van artikel 7 lid 3 daarom vereist.

(7.4) Uitvoering van de gevraagde rivierverruimende maatregelen, waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn

Aan de eis van een tijdige realisering wordt voldaan als de maatregelen vooraf of gelijktijdig met de ruimtelijke ontwikkeling worden gerealiseerd. Omdat de verruimende maatregelen bijdragen aan de doelstelling voor waterveiligheid op lange termijn, is het ook mogelijk om de verruimende maatregelen later te realiseren. In zo'n geval moet de initiatiefnemer van de niet-riviergebonden activiteit garanties bieden over de financiering en de tijdige realisatie van de verruimende maatregelen. Er moeten afdwingbare en handhaafbare afspraken gemaakt worden over de termijn waarbinnen de rivierverruiming gerealiseerd wordt. Tijdelijke of permanente significante negatieve effecten op de waterstand moeten wel direct worden gecompenseerd.

De houder van de vergunning voor de rivierverruimende maatregelen is ook verantwoordelijk voor instandhouding van de rivierverruimende maatregelen, zodat er sprake is van een duurzame vergroting van de afvoercapaciteit. De vergunninghouder mag de daadwerkelijke aanleg en instandhouding overlaten aan een andere partij, maar blijft als vergunninghouder hiervoor verantwoordelijk en aansprakelijk.

4.7 Veiligheid in het buitendijks gebied

De Waterwet regelt alleen het wettelijk beschermingsniveau voor de gebieden die beschermd worden door primaire keringen en het beheer van het hoofdwatersysteem om deze gebieden te beschermen. De Rijksoverheid heeft de verantwoordelijkheid om het hoofdwatersysteem op orde te houden voor de binnendijkse waterveiligheid. Vanuit die rol is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor vergunningverlening voor buitendijkse ontwikkelingen. In het buitendijks gebied zelf geldt geen wettelijke norm voor bescherming tegen overlast als gevolg van hoogwater. In enkele gevallen is er in regionaal beleid wel een beschermingsniveau afgesproken (bijvoorbeeld voor gebieden achter regionale keringen in het rivierbed). Voor het overgrote deel van het rivierbed geldt echter dat bewoners en gebruikers van buitendijkse gebieden zelf verantwoordelijk zijn voor het risico op waterschade en het treffen van maatregelen om de gevolgen van hoogwater te beperken.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beoordeling van de veiligheidssituatie en de noodzaak van eventuele aanvullende maatregelen. Zij stellen bewoners en gebruikers op de hoogte van de veiligheid en de risico's. Voor een eventuele evacuatie zijn het regionale beleidsplan en crisisplan van de gemeenten in een veiligheidsregio leidend.

Initiatiefnemers voor activiteiten in het rivierbed kunnen de risico's voor wateroverlast aanzienlijk beperken door de bouwwijze of de situering van de activiteit zo te kiezen dat de kans of de gevolgen van hoogwater zo gering mogelijk zijn.

5 Instrumentarium

5.1 Tweesporenbeleid

Voor ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed vormt de Beleidslijn grote rivieren het afwegingskader. De nadere uitwerking van deze Beleidslijn vindt plaats langs twee sporen: enerzijds de concrete regulering van afzonderlijke activiteiten via de Waterwet en de daarop gebaseerde regelgeving (het waterspoor) en anderzijds de ruimtelijke doorwerking van het beleid via de Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (het RO-spoor). Vanuit juridisch oogpunt zijn de beide sporen zelfstandig. Het is niet zo dat het ene spoor voor of boven het andere spoor gaat, de beide sporen zijn complementair. Goede bestuurlijke afspraken, betrokkenheid en afstemming zijn belangrijke randvoorwaarden om beide sporen inhoudelijk en beleidsmatig parallel te laten lopen en het complementaire karakter te waarborgen. Er is geen wettelijke verplichting tot coördinatie tussen de besluitvormingsprocedure op grond van de Waterwet en de Wet Ruimtelijke Ordening.

Voor een goede afstemming is het wenselijk dat voorafgaand aan een aanvraag voor een watervergunning, de initiatiefnemer afstemt met alle betrokken bestuurlijke actoren (gemeente, provincie, Rijkswaterstaat, waterschap). Andersom, in de situatie van ontwikkelingen in het ruimtelijke spoor – bijvoorbeeld een wijziging in het bestemmingsplan – zal het betreffende bestuursorgaan de rivierbeheerder in een vroegtijdig stadium moeten betrekken bij de planvorming. De Beleidslijn, uitgewerkt in de Beleidsregels grote rivieren (waterspoor) en het Barro, titel rivieren (RO-spoor) is hierbij het gemeenschappelijke toetsingskader.

5.2 Waterwet en watervergunning

De doelstelling van de Waterwet is onder andere het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen. Hiertoe worden in de Waterwet regels gesteld aan het gebruik maken van waterstaatswerken – waaronder de grote rivieren – en is hiervoor in bepaalde gevallen een vergunning verplicht. Voor het gebruikmaken van een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk kan op grond van artikel 6.12 van het Waterbesluit een vergunningsplicht gelden, waarbij de Beleidsregels grote rivieren als afwegingskader fungeren.

Als meer dan één bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de watervergunning, dan verleent in beginsel het hoogste bestuursorgaan de vergunning. Dit speelt bijvoorbeeld bij activiteiten op een locatie die zowel in het rivierbed als binnen de keurzone van een waterkering ligt. Het waterschap is dan de keringbeheerder, het Rijk de rivierbeheerder en het Rijk is in dit geval het hoogste bestuursorgaan. Voor de aanvraag van de watervergunning kan men terecht bij hetzelfde loket als de omgevingsvergunning, dus bij burgemeester en wethouders van de gemeente waar de handeling in hoofdzaak plaatsvindt. Deze sturen de aanvraag door naar het bevoegd gezag. De watervergunning kan ook direct worden aangevraagd bij het bevoegd gezag – in dit geval Rijkswaterstaat – of via www.omgevingsloket.nl.

5.3 Ruimtelijke ordening

Het tweede spoor om uitvoering te geven aan de Beleidslijn is het instrumentarium vanuit de ruimtelijke ordening: de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo). De Wro regelt hoe de ruimtelijke plannen van Rijk, provincies en gemeenten tot stand komen, bijvoorbeeld een

bestemmingsplan voor een gemeente. De Wabo regelt de Omgevingsvergunning die nodig is voor activiteiten die van invloed zijn op het fysieke domein.

Het RO-bevoegd gezag heeft een eigen afwegingsruimte in het kader van eigen beleid en eis van een goede ruimtelijke ordening. Deze afwegingsruimte heeft het Rijk vanuit het nationaal belang voor hoogwaterveiligheid ingekaderd met de regels uit het Barro. In titel 2.4 van het Barro is het rijksbeleid voor de grote rivieren vertaald in algemene regels. Deze regels zijn inhoudelijk gelijk aan de Beleidsregels grote rivieren. Gemeenten en provincies moeten bij hun ruimtelijke afweging rekening houden met de normen uit het Barro en bij strijdigheid een ontheffing aanvragen.

Rijkswaterstaat zal tijdens het opstellen en vaststellen van bestemmingsplannen opkomen voor zijn directe belangen als waterbeheerder. Bij de voorbereiding van bestemmingsplannen is een gemeente op grond van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) verplicht een watertoets uit te voeren. Dit betekent dat de gemeente overleg moet voeren met de betrokken waterbeheerder en dat in de toelichting bij het bestemmingsplan beschreven moet worden op welke wijze rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding.

5.4 Overgangsbepalingen

Op 1 juli 2018 zijn de Beleidsregels aangepast en is voormalig artikel 3 lid b 'activiteiten ten behoeve van rivierbeheer en –verruiming' komen te vervallen. Ten aanzien van deze wijziging is voorzien in overgangsrecht. Onherroepelijke en in werking zijnde vergunningen die zijn verleend met een toestemming zoals bedoeld in artikel 3 lid b, zoals die luidde voor 1 juli 2018, worden door deze wijziging niet getroffen; de grondslag daarvoor ontvalt immers niet als gevolg van deze wijziging. Echter, het is mogelijk dat een wijziging van de vergunning noodzakelijk is. In die gevallen zou voor de wijziging geen toestemming meer gegeven kunnen worden voor activiteiten ten behoeve van rivierbeheer of –verruiming, omdat dit lid inmiddels is vervallen. Er zou weliswaar toestemming kunnen worden verleend op grond van artikel 5 lid a, maar dat zou tot gevolg hebben dat de resterende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen duurzaam moeten worden gecompenseerd. Bij een toestemming op grond van artikel 3 is dat niet nodig.

Daarom is in het nieuwe artikel 9 bepaald dat artikel 3, onderdeel b, zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van dit besluit blijft bestaan met betrekking tot vergunningen die op grond van de daarin bedoelde toestemming zijn verleend.

6 Samenhang met andere trajecten

6.1 Deltaprogramma

Het Deltaprogramma is het Deltaplan voor de 21e eeuw. Het staat voor een veilig en aantrekkelijk Nederland, nu en straks, waar de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening op orde zijn. De Deltacommissaris voert de regie over het Deltaprogramma. In 2014 zijn er door het Deltaprogramma voorstellen voor deltabeslissingen opgeleverd. Deze zijn vastgelegd in beleidsplannen. Voor het Rijk is dit gebeurd in het Nationaal Waterplan. Decentrale overheden leggen de beslissingen vast in decentrale plannen, zoals regionale waterplannen en structuurvisies.

Het Deltaprogramma Rivieren is een van de deelprogramma's binnen het Deltaprogramma. In het hele rivierengebied vraagt de verbetering van het beschermingsniveau aandacht. In het Deltaprogramma Rivieren zijn daarom strategieën uitgewerkt om deze opgave voor de waterveiligheid op te lossen. De voorkeursstrategie waterveiligheid rivierengebied is opgenomen in het Nationaal Waterplan. Deze voorkeursstrategie berust op twee pijlers, rivierverruiming en dijkversterking. Dijkversterking wordt uitgevoerd via het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De voorkeursstrategie voor rivierverruiming wordt verder uitgewerkt in het programma Integraal Riviermanagement en mondt uit in een Rijksstructuurvisie voor het rivierengebied.

6.2 Omgevingswet

Naar verwachting wordt in 2021 de Omgevingswet van kracht waarin alle aan de omgeving gerelateerde wetten, zoals de Waterwet en de Wet Ruimtelijke Ordening opgaan. Planvorming en vergunningverlening worden vergaand geïntegreerd. Voor de toepassing van de Beleidsregels grote rivieren heeft de Omgevingswet beperkte gevolgen, omdat voor alle activiteiten in het rivierbed van de grote rivieren een afzonderlijke Omgevingsvergunning water verleend moet worden. De toetsing aan de Beleidsregels blijft aan deze Omgevingsvergunning water gekoppeld. Het ruimtelijk spoor gaat ook op in de Omgevingswet. Materieel wijzigt ook hier niet veel aangezien de bepalingen van het Barro titel 2.4 Grote Rivieren in de nieuwe Omgevingswet en de onderliggende regelgeving zijn opgenomen.

6.3 Experimenten met aangepaste bouwvormen (EMAB)

Het Rijk heeft in 2005 het beleid 'experimenteren met aangepaste bouwvormen (EMAB)' geïntroduceerd. Met dit beleid werd aan gemeenten en projectontwikkelaars de kans gegeven om op 15 locaties langs de grote rivieren te experimenteren met innovatieve bouwvormen in het rivierbed. Het EMAB-beleid is geïntroduceerd voordat de Beleidslijn en het Barro zijn vastgesteld, maar is hiervan niet uitgezonderd. Dit betekent dat de waterbeheerder en gemeente verplicht zijn om een vergunningaanvraag of bestemmingsplanwijziging voor een EMAB-locatie aan de Beleidsregels, respectievelijk het Barro te toetsen.

De Beleidsregels en het Barro staan echter niet zonder meer in de weg aan het realiseren van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed. Op dit punt wordt verwezen naar het bepaalde in de artikelen 2.4.5 Barro en artikel 6 lid e. van de Beleidsregels. Op grond van deze bepalingen zijn nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen toegestaan onder de voorwaarde dat er per saldo meer ruimte voor de rivier wordt gerealiseerd.

Bijlagen

Bijlage 1

Toelichting op activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht

Er zijn delen van het rivierbed en specifieke activiteiten in het rivierbed vrijgesteld van de vergunningplicht voor gebruik van het rijkswaterstaatswerk. De delen van het rivierbed die zijn vrijgesteld van de vergunningplicht zijn opgenomen in bijlage IV van het Waterbesluit. Voor deze gebieden geldt ook geen meldingsplicht voor het gebruik van het rijkswaterstaatswerk. De specifieke activiteiten die zijn vrijgesteld van vergunningplicht zijn opgenomen in artikel 6.12 van het Waterbesluit en nader uitgewerkt in artikel 6.11 van de Waterregeling. Voor deze activiteiten geldt wel een meldingsplicht en zal voldaan moeten worden aan de zorgplicht, zoals opgenomen in artikel 6.15 van het Waterbesluit. Dit betekent dat de activiteiten zodanig gesitueerd en uitgevoerd moeten worden dat er geen nadelige gevolgen zijn voor het veilig en doelmatig functioneren van het waterstaatswerk en dat er geen waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen mag optreden.

De vergunningplicht is conform artikel 6.12 van het Waterbesluit niet van toepassing op:

1. het bouwen van bouwwerken, voor zover de oppervlakte daarvan niet meer dan 30 m² bedraagt;
2. het plaatsen van een erf- of perceelafscheiding;
3. het uitvoeren van onderhoud dan wel de aanleg of wijziging of overig gebruik, anders dan in overeenstemming met de functie, van waterstaatswerken, voor zover deze activiteiten door of vanwege de beheerder worden verricht;
4. het maken van werken om oeverafslag tegen te gaan, mits deze niet boven het oeverland uitsteken, en het ten behoeve van de uitvoering van die werken storten, plaatsen of neerleggen van vaste substanties of voorwerpen;
5. het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende objecten in rijkswateren, met uitzondering van de rijkswateren of delen van rijkswateren die zijn aangewezen bij ministeriële regeling;
6. bij ministeriële regeling aan te wijzen activiteiten van ondergeschikt belang voor de veilige en doelmatige functievervulling van het oppervlaktewaterlichaam of een bijbehorend kunstwerk; en
7. ontgrondingen.

De activiteiten van ondergeschikt belang zoals bedoeld in lid f zijn opgenomen in artikel 6.11 van de Waterregeling. Dit betreft de volgende activiteiten:

- a. het voor een periode van ten hoogste zes maanden plaatsen en opslaan van bouwwerken, bouwboarden, materiaal en materieel om een werk of onderhoud te kunnen uitvoeren in, op, boven, over of onder een oppervlaktewaterlichaam of een bijbehorend kunstwerk;
- b. evenementen die niet langer duren dan drie maanden;
- c. het plaatsen van een in- of uitstroomvoorziening, mits de in- of uitstroomsnelheid maximaal 0,3 m/s bedraagt;
- d. het plaatsen van een steiger, vlonder of aanmeervoorziening, inclusief de bijbehorende voorzieningen, voor zover deze gelegen zijn buiten de vaarweg en bestemd zijn voor niet-bedrijfsmatig gebruik, dan wel naar aard en omvang vergelijkbaar overig gebruik;

- e. het plaatsen van informatieborden, informatiezuilen, reclameborden, reclamezuilen, sport- en speeltoestellen, gedenktekens, kunstobjecten, vlaggenmasten, tuin- en straatmeubilair of in aard en omvang hiermee vergelijkbare objecten, waarvoor geen of een beperkte fundering vereist is;
- f. terreinophogingen van minder dan 50 m³ per kadastraal perceel;
- g. het plaatsen van visfuisen of visnetten;
- h. het uitvoeren van onderhoud en vervanging van bestaande objecten door objecten van vergelijkbare aard en omvang en op dezelfde locatie;
- i. het gelijkvloers op het maaiveldniveau aanbrengen van verhardingen en recreatieve voorzieningen, niet zijnde een bouwwerk;
- j. het plaatsen van kabels en leidingen mits:
 - 1. deze geen intrinsiek gevaarlijke stoffen transporteren;
 - 2. deze niet liggen, parallel of als kruising, in de veiligheidszone van een primaire of secundaire waterkering, een kunstwerk of een vaarweg, of
 - 3. deze niet aangelegd worden middels boring, waarbij lagen met verschillende stijghoogtes worden doorkruist;
- k. onderzoeken die niet langer duren dan zes maanden, en
- l. andere activiteiten die vanwege de aard, beperkte omvang of korte duur naar het oordeel van de beheerder geen nadelige invloed hebben op het waterstaatkundige beheer.

Toelichting op Waterbesluit artikel 6.12

In deze paragraaf is de artikelsgewijze toelichting opgenomen zoals gepubliceerd in de Staatscourant bij opname van het betreffende lid in het Waterbesluit.

(a) het bouwen van bouwwerken met een oppervlakte van maximaal 30 m²

Voor het begrip bouwwerk wordt de volgende definitie gehanteerd: 'constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties'.

(b) het plaatsen van een erf- of perceelafschieding

Bij erf- en perceelafschiedingen kan gedacht worden aan het eenvoudige houten paaltje met ijzerdraad, maar ook aan stenen of houten dichte muren of schuttingen van enige omvang. Met name voor dichte afschiedingen dwars op de stromingsrichting geldt dat deze alleen toegestaan zijn indien voldaan wordt aan de zorgplicht (artikel 6.15 Waterbesluit en artikelen 6.8 en 6.9 Waterregeling)

(c) het uitvoeren van activiteiten door of vanwege de beheerder

Het gaat hier in de eerste plaats om activiteiten van het Rijk als waterbeheerder ter uitvoering van onderhoud van waterstaatswerken. Dergelijke activiteiten zijn er op gericht waterstaatswerken qua vorm, afmeting, constructie of richting op orde te brengen, dat wil zeggen ze te laten corresponderen met de staat van de legger. Een vergunningplicht voor deze activiteiten kan achterwege blijven, nu het de wettelijke taak van de beheerder betreft die bovendien door de kenbaarheid van de legger ook voor derden voldoende transparant is.

In de tweede plaats gaat het om activiteiten die de aanleg of wijziging (inclusief verruiming) van de betrokken waterstaatswerken inhouden. Dat zijn activiteiten die een wijziging inhouden van de vorm, constructie, afmeting of richting van het waterstaatswerk zoals weergegeven in de legger. Hierbij zullen, in tegenstelling tot

onderhoudswerkzaamheden, meestal belangen van derden betrokken zijn. Ook hiervoor kan een vergunning echter achterwege blijven, nu de noodzakelijke belangenafweging en rechtsbescherming is gewaarborgd door de verplichting om op grond van artikel 5.4 van de wet een voorafgaand projectplan vast te stellen.

De vrijstelling geldt eveneens voor het onderhoud, de aanleg en de wijziging van waterstaatswerken door andere beheerders dan het Rijk. Veel waterkeringen die grenzen aan de rijkswateren zijn in beheer bij anderen dan het Rijk, terwijl de beheergrens van het oppervlaktewaterlichaam vaak tot de buitenkruinlijn van deze waterkeringen loopt. Om te voorkomen dat een waterschap dat onderhoud wil plegen aan een rivierdijk voor het gedeelte aan de rivierzijde van de dijk een watervergunning van de Minister voor het gebruik van het oppervlaktewaterlichaam nodig zou hebben, geldt de vrijstelling voor alle beheerders.

Naast handelingen door of vanwege de beheerder in het kader van de aanleg, wijziging of het onderhoud van een waterstaatswerk worden ook (overige) gebruikshandelingen door of vanwege de beheerder vrijgesteld van de watervergunningplicht. Reden is dat de watervergunningverlening in deze gevallen vanuit waterstaatkundig oogpunt niet of nauwelijks toegevoegde waarde heeft. Bij de vrijstelling voor het gebruik gaat het om vergunningplichtig gebruik 'anders dan in overeenstemming met de functie'. Deze vrijstelling is onder meer van belang voor de bouw van 'droge' waterstaatswerken. Verder gaat het om activiteiten voor de eigen dienst, zoals de bouw van afmeervoorzieningen of voorzieningen voor monitoring of meting door de waterbeheerder zelf. De algemene regels van artikel 6.15 van het Waterbesluit (zorgplicht) en de artikelen 6.8 en 6.9 van de Waterregeling blijven overigens onverminderd van toepassing.

(d) het maken van werken om oeverafslag tegen te gaan

Deze specifieke uitzondering sluit aan op de bestaande bevoegdheid van de grondeigenaar om door uitvoering van tot oeververdediging bestemde werken tegen te gaan dat door oeverafkalving, met name een gevolg van het scheepvaartverkeer, een landwaartse verschuiving van de oeverlijn optreedt, en daarmee ook van de eigendomsgrens (zie artikel 5:29 van het Burgerlijk Wetboek). Het voorgaande betekent overigens niet dat zonder meer iedere door de oevereigenaar aangebrachte constructie, dus bijvoorbeeld ook het slaan van een damwand voor de aanleg van een aan de rivier grenzend werkterrein, onder de bedoelde uitzondering valt. Aannemelijk zal moeten zijn, dat het gaat om oeverbescherming vanwege een ter plaatse optredende of te verwachten afkalving.

(e) het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende objecten

Deze vrijstelling geldt conform artikel 6.13 van de Waterregeling niet voor de stroomvoerende delen van het rivierbed.

(f) activiteiten van ondergeschikt belang

Deze uitzonderingsgrond is nader uitgewerkt in artikel 6.11 van de Waterregeling

(g) ontgrondingen

Een watervergunning is niet vereist in gevallen waarin een ontgrondingenvergunning vereist is. In dat geval vormt de ontgrondingenvergunning het integrale kader voor alle betrokken belangen en wordt samenloop van watervergunning en ontgrondingenvergunning voorkomen.

Toelichting op Waterregeling artikel 6.11

In deze paragraaf is de artikelsgewijze toelichting opgenomen zoals gepubliceerd in de Staatscourant bij opname van het betreffende lid in de Waterregeling.

(a) Tijdelijke plaatsing van bouwwerken, bouwborden, materiaal en materieel

Tijdelijke bouwwerken en bouwborden worden expliciet genoemd om duidelijk te maken dat ook het plaatsen en opslaan van deze objecten om een werk of onderhoud te kunnen uitvoeren evenals het plaatsen en opslaan van materiaal en materieel zoals bijv. een mobiel toilet, rijplaten, tijdelijke opslag, machines, bouwkeet, steigertje, een bruggetje, rijplaten etc. van de watervergunningplicht vrijgesteld zijn, mits deze tijdelijk benodigd zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden.

(b) Evenementen

Evenementen zijn doorgaans beperkt van invloed op het waterstaatswerk. In de periode van drie maanden is naast de duur van de evenementen ook inbegrepen de uitvoering van de werken ten behoeve hiervan, zowel voorbereiding als opruiming daarvan. Het waterstaatswerk wordt na gebruik achtergelaten zoals het bij de aanvang is aangetroffen.

(c) In- of uitstroomvoorziening

Geen nadere toelichting

(d) Steiger, vlonder of aanmeervoorziening

De vrijstelling geldt voor steigers, vlonders en aanmeervoorzieningen, inclusief bijbehorende voorzieningen, zoals trapjes, in- en uitstapmogelijkheden, leuningen e.d. Voorwaarde voor de vrijstelling is dat dit gebruik recreatief is en niet-bedrijfsmatig. Bijvoorbeeld om zitplaatsen voor recreatieve visactiviteiten te maken, om als startpunt voor het zwemmen te fungeren of om een in- en uitstapmogelijkheid te maken voor een pleziervaartuig. Voorzieningen die bedrijfsmatig gebruikt worden zijn enkel vrijgesteld van de vergunningplicht, indien het gebruik naar aard en omvang vergelijkbaar is met niet-bedrijfsmatig gebruik. Dit is ter beoordeling van de beheerder. Reden is dat met name de locatie, omvang, uitvoering en gebruiksintensiteit bepalend worden geacht voor de vergunningplicht en niet enkel het al dan niet bedrijfsmatige gebruik.

De (vrijgestelde) steigers, vlonders en aanmeervoorzieningen mogen, inclusief eventueel aangemeerde vaartuigen, niet in de vaarweg gelegen zijn, waardoor de doorvaart van de scheepvaart zou kunnen worden belemmerd.

(e) Objecten, waarvoor geen of een beperkte fundering vereist is

Voor alle genoemde objecten geldt dat er doorgaans geen of slechts een beperkte fundering vereist is. Er is geen beperking in maximale afmetingen van informatie- en reclameborden en het maximale aantal. Dit wordt voldoende gereguleerd door de zorgplicht (artikel 6.15 Waterbesluit en artikelen 6.8 en 6.9 Waterregeling).

(f) terreinophogingen van minder dan 50 m3 per kadastraal perceel

Geen nadere toelichting

(g) het plaatsen van visfinken of visnetten

Het betreft visfinken en visnetten voor het op kleine schaal vangen van waterdieren. Hieronder wordt niet verstaan de zogenaamde mosselzaadinvanginstallaties, mosselhangcultuur, zeewierteelt en oesterbroedinstallaties omdat deze veelal

robuuster zijn en een veel groter oppervlak bestrijken dan visfinken. Hierdoor vormen deze installaties een groter risico voor de scheepvaart.

(h) onderhoud en vervanging van bestaande objecten

Hierbij kan gedacht worden aan al het onderhoud, herstel en vervanging van bestaande objecten, zoals meerpalen, steigers, remmingswerken of damwanden. Voorwaarde hierbij is dat de bestaande situatie in aard, omvang en locatie hierdoor feitelijk niet verandert. Het plaatsen van een nieuwe damwand voor de bestaande of een andere meerpaal naast de oude wordt hier niet toe gerekend, omdat de nieuwe situatie is gewijzigd ten opzichte van de bestaande situatie.

(i) verhardingen en voorzieningen op het maaiveldniveau

Dit betreft het gelijkvloers op het oorspronkelijke maaiveldniveau aanbrengen van verhardingen en recreatieve voorzieningen, niet zijnde een bouwwerk. Voorbeelden hiervan zijn wegen (waarbij verhogingen door toepassing van standaard wegverkantingen zijn toegestaan), parkeerplaatsen, fiets- en wandelpaden, trimbanen, sportvelden en jeux de boulesbanen. Door deze verhardingen en recreatieve voorzieningen gelijkvloers op het maaiveldniveau te situeren en niet op een extra verhoging wordt een zo gering mogelijke waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen bewerkstelligd.

(j) het plaatsen van kabels en leidingen

Tot de leidingen die intrinsiek gevaarlijke stoffen transporteren worden gerekend leidingen die (conform A.2.1 van NEN 3650-1:2011) oxiderend, zeer licht ontvlambaar of (zeer) giftig zijn of warm water met een ontwerptemperatuur groter dan 110° Celsius (zoals omschreven in A.2.4 van NEN 3650-1:2011) transporteren. De veiligheidszone van een waterstaatswerk wordt in NEN 3651 gedefinieerd als de terreinstrook naast het waterstaatswerk waarbinnen een lekkage van de leiding de stabiliteit van het werk in gevaar kan brengen. De breedte van de zone is gelijk aan de som van de stabiliteitszone van het waterstaatswerk en de verstoringszone van de leiding en/of kabel. De stabiliteitszone is de terreinstrook van een waterstaatswerk die in verband met de stabiliteit van het werk ongestoord moet blijven. De verstoringszone is het gebied rond een lekkage van een leiding waarbinnen ontgrondingen of gronddeformaties kunnen plaatsvinden. Deze is afhankelijk van het medium wat door de leiding wordt getransporteerd. Voor kabels geldt dat de verstoringszone als nihil gesteld mag worden (zoals omschreven in hoofdstuk 6.2 van NEN 3651: 2011). In NEN 3650 en 3651 wordt o.a. de primaire en regionale waterkeringen alsmede de vaarwegen aangemerkt als belangrijke waterstaatswerken. In deze situaties vindt doorgaans door de beheerder vooraf een toetsing op de aanleg van kabels en leidingen plaats. De vergunningplicht blijft voor deze belangrijke waterstaatswerken alsmede kunstwerken bestaan. Perceelaansluitingen van kabels voor telecom, CAI en elektriciteit, leidingen voor drinkwater of rioolwater buiten de veiligheidszone van de belangrijke waterstaatswerken worden vrijgesteld van de watervergunningplicht, zodat in deze gevallen volstaan kan worden met een melding. Conform de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION) zal registratie van de ligging van de kabels en leidingen dienen plaats te vinden.

Evenals voor de overige onderdelen van de artikelen 6.11 van de Waterregeling omvat de vrijstelling voor het 'plaatsen' mede het in stand houden, vervangen en verwijderen van kabels en leidingen. Het gaat hierbij om een samenhangend geheel van handelingen binnen een gebruikscyclus. Voor het in stand houden, vervangen en verwijderen behoeft dus in beginsel geen watervergunning te worden aangevraagd. Het vervangen en verwijderen dient wel te worden gemeld aan RWS.

(k) onderzoeken die niet langer duren dan zes maanden

Het betreft een grote diversiteit aan mogelijk onderzoek. Voorbeelden zijn: sonderingen, geotechnische onderzoeken, peilbuizen, meetboeien, bodemonderzoeken, lussen op de bodem van watergangen, etc. Deze onderzoeken zijn doorgaans beperkt van invloed op het waterstaatswerk. In deze periode van zes maanden is naast de duur van het onderzoek ook inbegrepen de uitvoering van de werken ten behoeve hiervan.

(l) andere activiteiten

Dit is een vangnetartikel voor activiteiten die de beheerder de mogelijkheid biedt om activiteiten die overduidelijk van ondergeschikt belang zijn, onder de meldplicht te laten vallen. Hierin is geregeld dat in voorkomende gevallen voor alle overige activiteiten van ondergeschikt belang, die vanwege de aard, beperkte omvang of korte duur vergelijkbaar zijn met de afzonderlijk vermelde activiteiten in de overige onderdelen van artikel 6.11, eerste lid, Waterregeling en waar deze onderdelen niet in voorzien, de beheerder de mogelijkheid te geven dit middels een melding wettelijk te beoordelen. De beheerder beoordeelt aan de hand van de genoemde criteria of de betreffende activiteit daadwerkelijk van ondergeschikt belang is voor het waterstaatkundige beheer en of met een melding kan worden volstaan, dan wel of een vergunning moet worden aangevraagd.

Bijlage 2

Uitbreiding en vervanging van bestaande bebouwing

Een aantal kleine werken is uitgezonderd van de vergunningsplicht in het Waterbesluit en de Waterregeling. Dit betreft onder andere het realiseren van bouwwerken met een oppervlakte van maximaal 30 m². Uitbreiding en/of vervanging van bestaande bebouwing met een oppervlakte groter dan 30 m² is wel vergunningplichtig. Binnen de Beleidsregels is de mogelijkheid opgenomen om een beperkte uitbreiding en/of vervanging van bestaande bebouwing toe te staan, zonder dat hiervoor rivierkundige compensatie vereist is. Er moet wel voldaan worden aan de algemene voorwaarden van artikel 7 lid 1 van de Beleidsregels.

In artikel 3 lid a en b van de Beleidsregels zijn de volgende mogelijkheden opgenomen die gelden voor bestaande bebouwing: 'een eenmalige uitbreiding van ten hoogste 10% van de bestaande bebouwing' en 'het slopen en vervangen van bebouwing door bebouwing van gelijke omvang'. In deze bijlage wordt de toepassing van deze regels toegelicht.

De mogelijkheid om 10% uit te breiden geldt voor de bebouwing die op 12 mei 1997 reeds aanwezig was. Deze datum heeft te maken met de inwerkingtreding van de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier, die een vrijwel volledig bouwverbod legde op het rivierbed. Omdat het toepassingsgebied van de Beleidsregels grote rivieren na 12 mei 1997 diverse malen is vergroot, geldt voor de later toegevoegde gebieden dat de 10% mag worden toegepast op bebouwing die op het moment van inwerkingtreding van deze gebiedsuitbreidingen aanwezig was. Uitbreidingen groter dan 10% vallen niet onder artikel 3, maar kunnen alleen worden vergund via artikel 4 t/m 6 van de Beleidsregels en bijbehorende voorwaarden.

De mogelijkheid om bestaande bebouwing te slopen en te vervangen door nieuwbouw geldt voor alle bestaande bebouwing die aanwezig is in het rivierbed.

Omdat deze regels gaan over uitbreiding en vervanging van bestaande bebouwing is gelijktijdige functieverandering van de bebouwing slechts onder voorwaarden mogelijk. Dit om, conform de doelstellingen van de Beleidslijn, ruimte vrij te houden in het rivierbed voor rivierverruiming en voor riviergebonden activiteiten.

Hoe wordt de 10% berekend?

- De referentiesituatie is het moment van de inwerkingtreding van de Beleidslijn, 12 mei 1997, of het moment waarop de locatie onder het toepassingsbereik van de Beleidsregels is gebracht als dit na 12 mei 1997 is gebeurd. Om te bepalen welke bebouwing in de referentiesituatie aanwezig was kan gebruik gemaakt worden van o.a. bestemmingsplannen, topografische kaarten en luchtfoto's.
- Er mag 10% van het volume van een gebouw worden uitgebreid, waarbij het bebouwd oppervlak (projectie op maaiveld) tegelijkertijd niet mag toenemen met meer dan 10%.
- De eenmalige uitbreidingsmogelijkheid van 10% is van toepassing op alle aaneengesloten percelen van één eigenaar. De oppervlakte en het volume van alle bouwwerken van dezelfde functie en dezelfde eigenaar kunnen worden opgeteld, waarbij dan tot 10% van het totaal mag worden uitgebreid.

- De uitbreiding mag in de vorm van aanbouw, maar ook in de vorm van losstaande bouwwerken met dezelfde functie worden gerealiseerd.
- Er kan in fases gebruikt gemaakt worden van de 10%-regeling (bijvoorbeeld 3% in jaar 1 en dan nog 7% in jaar 3) zolang het totaal niet meer is dan 10% van de oorspronkelijke oppervlakte en volume.
- In delen van het rivierbed die grenzen aan hoge gronden of waar gebieden aanwezig zijn die zijn vrijgesteld van vergunningplicht, komt de situatie voor dat percelen gedeeltelijk binnen en gedeeltelijk buiten de begrenzing van het rivierbed, zoals weergegeven in bijlage IV van de Waterregeling, liggen. Bebouwing die gelegen is buiten het rivierbed, of binnen het gebied dat is vrijgesteld van de vergunningplicht, telt niet mee bij de bepaling van de 10% uitbreidingsmogelijkheid.
- Het rivierbed is niet in verticale richting begrensd door het maaiveld of de waterstand bij extreem hoogwater. Het totale volume van de bebouwing (inclusief het volume onder maaiveld of boven de waterstand bij extreem hoogwater), telt mee bij de bepaling van de 10% uitbreidingsmogelijkheid.

Hoe wordt de sloop en vervanging bepaald?

- Bij sloop en vervangende nieuwbouw mag de bebouwing met dezelfde functie op hetzelfde perceel worden gesommeerd en vervangen worden door één of meerdere bouwwerken, zolang de totale oppervlakte en het volume maar gelijk blijft (of maximaal 10% groter is, indien er ook gebruik wordt gemaakt van art 3a).
- Verplaatsing van bebouwing binnen de aaneengesloten percelen van één eigenaar is mogelijk, mits de bebouwing niet verplaatst wordt vanuit bergend naar stroomvoerend regime.

Hoe wordt omgegaan met de functie van de bebouwing?

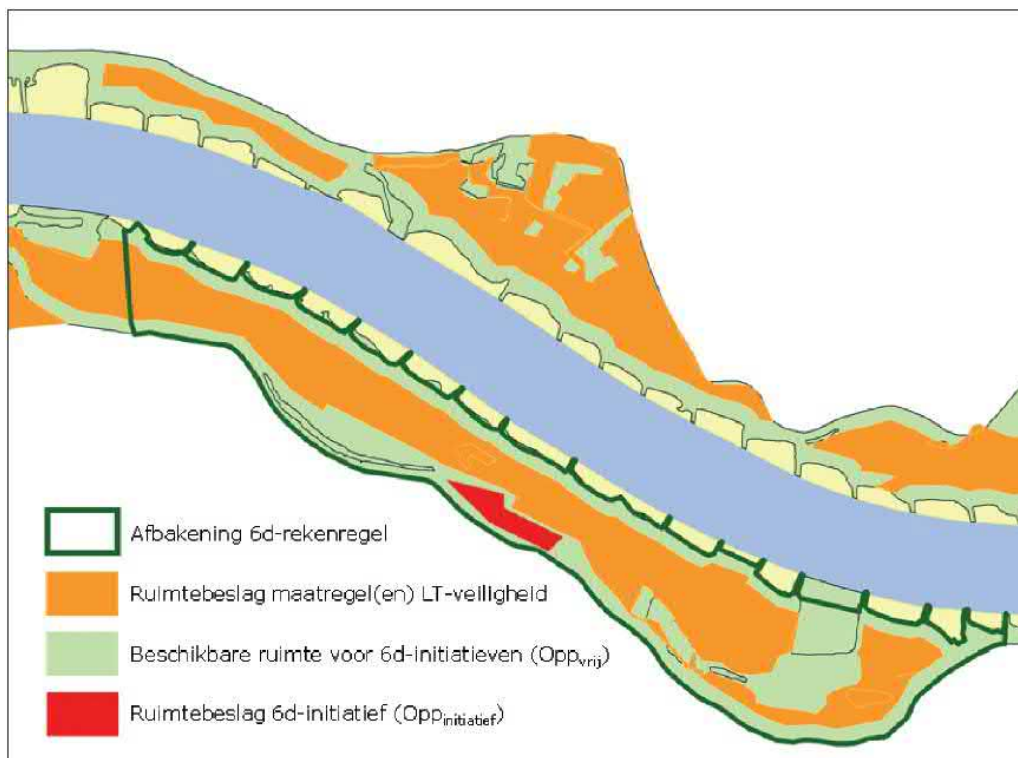
- Bij uitbreiding of vervanging is functieverandering onder voorwaarden mogelijk. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een woonfunctie en overige gebruiksfuncties. Zo kan de oppervlakte en het volume van een bedrijfshal niet worden gebruikt om (bedrijfs)woningen te realiseren of te vergroten. Dit vanwege het doorgaans grote verschil in oppervlakte en volume tussen bedrijfsgebouwen en woningen.
- In stroomvoerend regime wordt er naast bovengenoemd onderscheid ook onderscheid gemaakt in riviergebonden en niet-riviergebonden activiteiten. Het volume en de oppervlakte van bebouwing met een riviergebonden functie kan niet worden gebruikt om bebouwing met een niet-riviergebonden functie te realiseren of vergroten. Zo kan een gebouw bij een jachthaven of scheepswerf (riviergebonden activiteit) niet vervangen of uitgebreid worden door of met een bouwwerk met de functie van horecavoorziening (niet-riviergebonden activiteit).

Bijlage 3

Rekenregel 'per saldo meer ruimte voor de rivier' (6e-opgave)

De rekenregel voor het bepalen van de verruimingsopgave is als volgt:

$$Opgave_{6e} = \frac{Opp_{initiatief}}{Opp_{vrij}} \times LT_{taakstelling}$$

Definities

Afbakening 6e-rekenregel	Uiterwaard of rivierkundige eenheid die gebruikt wordt als de afbakening voor het gebruik van de rekenregel (groen omlijnd).
$Opgave_{6e}$	De opgave die een initiatiefnemer moet realiseren (cm waterstandsdeling).
$Opp_{initiatief}$	Oppervlakte van het ruimtebeslag van het niet-riviergebonden initiatief (rood) (ha).
Opp_{vrij}	Oppervlakte van de beschikbare ruimte in de uiterwaard of rivierkundige eenheid (ha, groen). Dit is gelijk aan het oppervlakte van de uiterwaard of rivierkundige eenheid, minus reservering oppervlakte maatregelen voor de lange termijn opgave (oranje).
$LT_{taakstelling}$	De opgave voor de lange termijn in de uiterwaard of rivierkundige eenheid (cm) (Uit: Nationaal Waterplan of volgens uitwerking gebiedsplan).

Afbakening van de rekenregel

Elk nieuw initiatief in het rivierbed wordt bij de beoordeling van de aanvraag watervergunning, getoetst aan de algemene voorwaarde dat een activiteit geen

feitelijke belemmering mag opleveren voor uitbreiding van de afvoercapaciteit op de lange termijn. Voor een aantal riviertrajecten is in kaart gebracht welke maatregelen, en daarmee hoeveel ruimte, er nodig is om de lange termijn opgave te halen.

Met de rekenregel wordt het 6e-initiatief gekoppeld aan één van deze maatregelen in de directe nabijheid van het initiatief. Dit kan ook een combinatie van maatregelen zijn. De rekenregel is daarom zo afgebakend dat deze wordt toegepast op een rivierkundige eenheid waarop de maatregel – of combinatie van maatregelen – een waterstandsdeling genereert. Dit rivierkundige effect is de lange termijn taakstelling voor de rivierkundige eenheid en wordt ingevuld in de rekenregel.

Een rivierkundige eenheid wordt vaak gedefinieerd als een uiterwaard aan één zijde van de rivier maar kan ook meerdere uiterwaarden bevatten zolang deze maar een inhoudelijke samenhang met elkaar hebben. Deze samenhang wordt bepaald door onder andere het verhang van de rivier en vernauwingen van het rivierbed.

Veelgestelde vragen over de 6e-opgave

Hoe wordt de lange termijn taakstelling bepaald?

Uitgangspunt is de lange termijn opgave uit het Nationaal Waterplan. Deze opgave is voor een aantal riviertrajecten doorvertaald in een opgave per riviertraject en een maatregelenpakket dat deze opgave realiseert. Ook is per maatregel de lange termijn taakstelling bepaald. Dit is dus de bijdrage van elke maatregel aan de lange termijn opgave voor het riviertraject. De lange termijn taakstelling per rivierkundige eenheid is gelijk aan de waterstandsdeling die elk afzonderlijke lange termijn maatregel – of combinatie van maatregelen – binnen deze eenheid genereert.

Zijn gebieden waarvoor geen lange termijn taakstelling geldt, vrijgesteld van de eisen van artikel 6e?

Ook in gebieden waar geen taakstelling voor de lange termijn is opgelegd, of waarin de lange termijn opgave nog niet is vertaald in een bestuurlijk geaccordeerd maatregelenpakket (zoals langs de Rijntakken het geval is), gelden de voorwaarden van artikel 6e. Ook hier moet dus per saldo meer ruimte voor de rivier worden gecreëerd. De rekenregel kan in deze gevallen echter niet worden toegepast. Dit hoeft initiatieven om de ruimtelijke kwaliteit en/of economie te verbeteren echter niet in de weg te staan. In deze gevallen worden wordt de taakstellende opgave voor het initiatief en de mogelijke locatie van de rivierverruimende maatregelen door de rivierbeheerder in overleg met de initiatiefnemer bepaald.

Hoe wordt het oppervlak van een 6e-initiatief bepaald?

Het oppervlak van een 6e-initiatief wordt bepaald door alle ruimte die door het initiatief wordt ingenomen en daarmee niet meer beschikbaar is voor rivierverruiming of andere ontwikkelingen. Het is dus de contour van het te ontwikkelen gebied, inclusief bebouwing, wegen, groen en overige inrichtingselementen.

Hoe wordt de 6e-opgave voor meerdere initiatieven bepaald?

De 6e-opgave voor meerdere initiatieven binnen een uiterwaard of rivierkundige eenheid wordt volgens de rekenregel bepaald door de rode oppervlakken bij elkaar op te tellen. Als er meerdere initiatieven in een gebiedsplan zijn opgenomen maar in verschillende uiterwaarden of rivierkundige eenheden, dan wordt voor ieder initiatief afzonderlijk een eigen 6e-opgave bepaald.

Waarom moet een lange termijn maatregel voldoen?

De rivierverruimende maatregel moet de waterstandsdeling realiseren die met de rekenregel is bepaald. Ook moet het een duurzame en robuuste maatregel zijn uit het lange termijn maatregelenpakket dat voor het riviertraject is gedefinieerd. Het kan dus voorkomen dat kleine niet-riviergebonden activiteiten deze opgave niet kunnen realiseren. In dat geval kunnen meerdere initiatieven gebundeld worden om de rivierverruimende maatregel te realiseren. Hierbij moet worden aangetoond dat financiering, tijdige realisering en onderhoud van de maatregel geborgd zijn.

Mag de 6e-opgave alleen worden ingevuld met maatregelen die Rijkswaterstaat heeft gedefinieerd?

De maatregelen die zijn opgenomen in het lange termijn maatregelenpakket zijn maar één manier om de lange termijn taakstelling te bereiken. Een overheidspartij die een gebiedsplan opstelt mag deze taakstelling ook op een andere manier invullen en voor andere maatregelen kiezen als deze beter passen bij de visie voor het gebied. Wel moet het lange termijn maatregelenpakket in het definitieve gebiedsplan doorgerekend worden. De afzonderlijke maatregelen vormen daarna de basis om de 6d-opgave te bepalen. Het is daarom van belang om Rijkswaterstaat te betrekken bij het opstellen van een gebiedsplan. Hiermee wordt voorkomen dat aan het einde van het proces blijkt dat de lange termijn taakstelling niet wordt gehaald of niet wordt voldaan aan andere voorwaarden (zoals effecten op scheepvaart).

Waar precies moet de extra ruimte ontstaan?

Waterstandsverhogende effecten als gevolg van het initiatief moeten in ieder geval op de locatie van de bouwactiviteit worden gecompenseerd.

De extra ruimte voor de rivier – bepaald met behulp van de rekenregel - ontstaat bij voorkeur op de locatie van de (bouw)activiteit of in de nabije omgeving. Als er in de nabije omgeving (uiterwaard/rivierkundige eenheid) geen maatregel te vinden is die de gevraagde waterstandsdeling realiseert, of alleen een hele grote maatregel, kan het zoekgebied worden vergroot. Voorwaarde is daarbij dat de maatregel en (bouw)activiteit binnen een riviertraject liggen van gelijke rivierkundige karakteristieken. Daarmee hebben activiteit en maatregel een relatie met elkaar en is de lange termijn opgave in verhouding tot het initiatief te bepalen, zoals vastgelegd in de algemene voorwaarden van de Beleidsregels grote rivieren.

Bijlage 4

Tekst Beleidsregels grote rivieren

Geldend op 01-07-2019

Besluit van 4 juli 2006, nr. HDJZ/I&O/2006-948, Hoofddirectie Juridische Zaken, tot vaststelling van de Beleidsregels grote rivieren (Beleidsregels grote rivieren)

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,

Gelet op de artikelen 2 en 3 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken en artikel 4:81, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit:

Artikel 1. Definitiebepalingen

1. In deze Beleidsregels wordt verstaan onder:
 - a. toestemming: de toelaatbaarheid vanuit rivierkundig opzicht bezien, nodig voor het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 6.12 van het Waterbesluit;
 - b. rivierbed: de oppervlakte begrensd ingevolge artikel 3.1, tweede lid, van de Waterwet;
 - c. bergend regime: het afwegingskader dat geldt op het gedeelte van het rivierbed aangegeven in bijlage 1 bij deze Beleidsregels;
 - d. stroomvoerend regime: het afwegingskader dat geldt op het gedeelte van het rivierbed aangegeven in bijlage 1 bij deze Beleidsregels.
2. Maatregelen, ingrepen, bouwen en soortgelijke begrippen worden voor de toepassing van deze Beleidsregels als activiteit aangemerkt.

Artikel 1a

Deze Beleidsregels berusten op artikel 6.12 van het Waterbesluit.

Artikel 2. Toepassingsbereik

1. De artikelen 3 tot en met 7 zijn van toepassing op de waterstaatswerken in beheer bij het Rijk, voor zover aangegeven in bijlage 1 bij deze Beleidsregels.
2. De artikelen 3 tot en met 7 zijn niet van toepassing op de in bijlage 2 bij deze Beleidsregels aangewezen activiteiten of locaties.

Artikel 3

In het rivierbed wordt, onverminderd het bepaalde in artikel 7, eerste lid, toestemming gegeven voor:

- a. een eenmalige uitbreiding van ten hoogste tien procent van de bestaande bebouwing;

- b. het slopen en vervangen van bebouwing door bebouwing van gelijke omvang;
- c. tijdelijke activiteiten, anders dan bedoeld in artikel 6.11, eerste lid, onderdeel b, van de Waterregeling, en
- d. overige activiteiten die naar aard en omvang vergelijkbaar zijn met activiteiten van ondergeschikt belang als bedoeld in artikel 6.11, eerste lid, van de Waterregeling.

Artikel 4. Activiteiten bergend regime

Voor activiteiten in het gedeelte van het rivierbed waarop het bergend regime van toepassing is, wordt, onverminderd het bepaalde in artikel 7, eerste en tweede lid, toestemming gegeven.

Artikel 5. Riviergebonden activiteiten stroomvoerend regime

Voor de navolgende riviergebonden activiteiten in het gedeelte van het rivierbed waarop het stroomvoerend regime van toepassing is, wordt, onverminderd het bepaalde in artikel 7, eerste en tweede lid, toestemming gegeven:

- a. de aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken;
- b. de realisatie van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart;
- c. de bouw of wijziging van waterkrachtcentrales;
- d. de vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier;
- e. de aanleg of wijziging van scheepswerven en specifiek daaraan verbonden bedrijfsactiviteiten;
- f. de realisatie of verbetering van natuur;
- g. de verbetering van de waterkwaliteit;
- h. de uitbreiding of wijziging van bestaande steenfabrieken;
- i. de realisatie van voorzieningen die onlosmakelijk met de waterrecreatie of extensieve uiterwaardrecreatie zijn verbonden;
- j. de winning van oppervlaktedelfstoffen;
- k. de realisatie van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het agrarisch, landschappelijk of daarmee vergelijkbaar beheer van het rivierbed;
- l. het behoud of herstel van cultuurhistorische landschapselementen; of
- m. de realisatie van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het behoud van bekende of te verwachten archeologische monumenten.

Artikel 6. Niet-riviergebonden activiteiten stroomvoerend regime

Voor niet-riviergebonden activiteiten in het gedeelte van het rivierbed waarop het stroomvoerend regime van toepassing is, wordt geen toestemming gegeven, tenzij, onverminderd het bepaalde in artikel 7, sprake is van:

- a. een groot openbaar belang en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd;
- b. een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven en de activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd;
- c. verduurzaming van de energievoorziening van bestaande activiteiten in het rivierbed;

- d. opwekking van zonne- of windenergie en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd; of
- e. activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een rivierkundig gezien aanvaardbare locatie.

Artikel 7

1. De toestemming, bedoeld in artikel 3, wordt alleen gegeven indien:
 - a. er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit dat het veilig functioneren van het waterstaatswerk gewaarborgd blijft;
 - b. er geen sprake is van een feitelijke belemmering voor vergroting van de afvoercapaciteit, en
 - c. er sprake is van een zodanige situering en uitvoering van de activiteit dat de waterstandsverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing voor het geven van de toestemming, bedoeld in de artikelen 4, 5 en 6, aanhef en de onderdelen a, b en c, met dien verstande dat de resterende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen duurzaam worden gecompenseerd waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.
3. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing voor het geven van de toestemming, bedoeld in artikel 6, aanhef en onderdeel d, met dien verstande dat de vergunning zal worden verleend voor een bepaalde termijn en dat de resterende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen ten minste voor de duur van die termijn duurzaam worden gecompenseerd waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.
4. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing voor het geven van de toestemming, bedoeld in artikel 6, aanhef en onderdeel e, met dien verstande dat de gevraagde rivierverruimende maatregelen genomen worden, waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.

Artikel 8. Intrekking

De Beleidslijn ruimte voor de rivier (Stcrt. 1997, 87, p. 6) wordt ingetrokken.

Artikel 9

Ten aanzien van een vergunning als bedoeld in artikel 6.12 van het Waterbesluit die vóór 1 juli 2018 in werking en onherroepelijk is en waaraan een toestemming als bedoeld in artikel 3, aanhef en onderdeel b, ten grondslag ligt, blijft artikel 3, onderdeel b, van deze Beleidsregels zoals dat luidde vóór 1 juli 2018 van toepassing voor wijzigingen van die vergunning.

Artikel 10. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Artikel 11. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Beleidsregels grote rivieren.
Dit besluit zal met toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Staatssecretaris
van Verkeer en Waterstaat,

M.H. Schultz van Haegen

Bijlage behorend bij artikel 2 van de Beleidsregels grote rivieren

[Red: Licht ter inzage bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, en is gepubliceerd op www.waterwet.nl.]

Bijlage 2. behorend bij artikel 2, tweede lid

De Beleidsregels grote rivieren zijn niet van toepassing op de navolgende activiteiten of locaties:

- a. Projecten uitvoeringscontract Hollandsche IJssel (Ouderkerk aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel, Capelle aan den IJssel en Gouda);
- b. Noordoevers Hendrik-Ido-Ambacht (Hendrik-Ido-Ambacht);
- c. Uitwerkingsplan Antoniapolder (Hendrik-Ido-Ambacht);
- d. Noordoevers Zwijndrecht (Zwijndrecht);
- e. Project Groeskamp, Thorn (Maasgouw);
- f. Afronding Porta Isola, Stevensweert (Maasgouw);
- g. Afronding Op de Konie, Ohé (Maasgouw);
- h. Units schietterrein St. Anfried, Thorn (Maasgouw).